

APSTIPRINU

20 18. gada 10. augusta



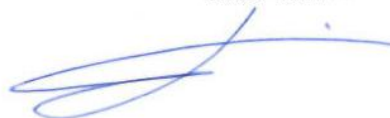
Kultūras ministre D.Melbārde

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam
„Radošā Latvija”

MUZEJU NOZARES STRATĒGIJA
(Aktualizēta)

Rīga 2017

Kultūras ministrijas
valsts sekretāre
Dace Vilsone



Satura rādītājs:

1.	Ievads	3. lpp.
2.	Muzeju nozares stratēģijas virsmērķis un prioritātes	3. lpp.
3.	Situācijas apraksts	4. lpp.
3.1.	Muzeju nozares raksturojums	4. lpp.
3.2.	Muzeju nozares pārvaldība	5. lpp.
3.3.	Līdzšinējie muzeju nozares plānošanas un pārvaldības mehānismi	6. lpp.
3.4.	Muzeju nozares SVID analīze	7. lpp.
3.5.	No SVID analīzes izrietošie stratēģiskie uzdevumi	8. lpp.
4.	Muzeju nozares stratēģija „Radošās Latvijas” rīcības virzienu kontekstā	9. lpp.
5.	Muzeju nozares attīstības finansiālie priekšnosacījumi	11. lpp.
6.	Rīcības virzieni un uzdevumi:	12. lpp.
	1. virziens „Muzeji kā nozīmīga nacionālās vērtības uzturoša sistēma”	12. lpp.
	2. virziens „Radošie reģioni”	23. lpp.
	3. virziens „Radošā izglītība”	27. lpp.
	4. virziens „Kultūra un ekonomika”	29. lpp.
7.	Rezultatīvie rādītāji	31. lpp.
8.	Stratēģijas īstenošanas novērtēšanas kārtība	38. lpp.
9.	Pielikumi	
	1. pielikums. Nacionālajā programmā „Kultūra” plānotais muzeju nozares darbības izvērtējums	39. lpp.
	2. pielikums. Akreditācijas procesā gūtās atziņas par muzeju nozari	50. lpp.
	3. pielikums. Muzeju nozares darbības statistiskie dati	52. lpp.

1. Ievads

Muzeji kā kultūrfenomens ir sena parādība, kas mainoties līdzī sabiedrībai ir pierādījusi tradīcijas dzīvotspēju un organiski iekļaujas modernās kultūras procesos. Sabiedrībai pieejamo muzeju vēsture Latvijā sākusies 18. gadsimta otrajā pusē. Līdz ar politisko un kultūras vērtību izmaiņām muzeju loma sabiedrībā laika gaitā ir mainījusies. Mūsdienās muzejs kā kultūrtelpas veidotājs ir kļuvis par svarīgu faktoru valsts kultūras un ekonomiskajā dzīvē, kā arī sabiedrības dzīves kvalitātes nodrošināšanā. Muzeji spēj sekmēt izpratni par identitāti, piederību konkrētai dzīves vietai vai kopienai. Globālo pārmaiņu laikmetā muzeji nodrošina tik nozīmīgo saikni starp pagātni un tagadni, ir atspēriena punkts nākotnes veidošanai. Spēja adaptēties strauji mainīgajā vidē ir sekmīgas muzeju darbības priekšnoteikums. Pieaugot muzeju sociālajai lomai un iesaistei sabiedrībā notiekošajās pārmaiņās, svarīgi ir pievērst arvien lielāku uzmanību kvalitatīvu pakalpojumu un komunikācijas pieeju attīstīšanai, ņemot vērā izmaiņas esošo un potenciālo muzeju apmeklētāju un lietotāju vajadzībās, interesēs un uztverē.

Muzeju nozares stratēģija 2014–2020 ir viens no Latvijas valsts kultūrpolitikas pamatnostādņu 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”¹ (turpmāk – „Radošā Latvija”) izvirzīto mērķu realizāciju iezīmējošiem plānošanas dokumentiem. Tā pamatuzdevums ir noteikt, kā tiks realizēti „Radošajā Latvijā” izvirzītie uzdevumi Latvijas muzeju vidē.

Kopš 1999.gada, attīstot infrastruktūru un informāciju sistēmas, Latvijas muzejos ir uzsākta muzeju krājumu materiālu digitalizācija, tāpēc muzeju nozares attīstības stratēģija ir cieši saistīta ar „Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģiju”, kas tiek veidots kā patstāvīgs plānošanas dokuments, ietverot „atmiņas institūciju” – muzeju, bibliotēku un arhīvu, nemateriālā kultūras mantojuma, kultūras un vēstures pieminekļu, aktuālo kultūras un mākslas procesu digitālo fiksēšanu, kā arī digitāli dzimušā kultūras mantojuma saglabāšanu.

2. Muzeju nozares stratēģijas virsmērķis un prioritātes

Mūsdienu muzeju darbība, to virzība un prioritātes, ir cieši saistītas ar procesiem sabiedrībā. Latvijas muzeju darbinieki savu redzējumu nozares attīstībai laika periodam no 2014. līdz 2020. gadam ir definējuši, izvirzot šādu **virsmērķi**:

Īstenojot muzeju nozares stratēģiju, Latvijā tiks nodrošināti priekšnoteikumi, lai muzeji darbotos kā dinamiskas, mūsdienīgas, sabiedrībai nepieciešamas un visdažādākās sabiedrības grupas iesaistošas institūcijas, kuru identitātes pamatā ir unikāls materiālais un nemateriālais kultūras mantojums, kas ir radošuma avots, valsts bagātība, izglītības, zinātnes un ekonomiskais resurss, personības kvalitatīva bagātināšanās un brīvā laika pavadīšanas iespēja.

Virsmērķis tiek īstenots, akcentējot **prioritātes**:

Muzeju pieejamība un sabiedrības iesaistes sekmēšana, ko nodrošina pētniecībā balstītas un sadarbībā ar muzeju lietotājiem veidotas mūsdienīgas muzeju ekspozīcijas, kas kļūst par pamatu izglītojošajam darbam un komunikācijai ar sabiedrību.

Muzeju kapacitāte un konkurētspēja, kuras pamatā ir profesionalitāte un ieguldītajam darbam adekvāts un motivējošs atalgojums.

Kultūras mantojuma veidošana, izpēte, saglabāšana un aktīva izmantošana, kuras priekšnoteikums ir atbilstošs infrastruktūras nodrošinājums.

¹ <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4877>

3. Situācijas apraksts

3.1. Muzeju nozares raksturojums

Latvijas **muzeju nozari veido** valsts, pašvaldību, autonomo un privāto muzeju kopums, kura darbību reglamentē Muzeju likums.

Muzeji aptver visu Latvijas teritoriju, lielākā muzeju koncentrācija vērojama blīvāk apdzīvotajos Latvijas novados – galvaspilsētā un tās tuvumā. Kultūrvēstures mantojuma saglabāšanu, veidošanu un pieejamību veicina muzeji Latvijas reģionālajos centros. Laukos un mazpilsētās dominē lokālas nozīmes novadpētnieciska rakstura muzeji, kas ir svarīgi vietējai kopienai.



Muzeju likumā ir definēts muzeja jēdziens: „Muzejs ir sabiedrībai pieejama izglītojoša un pētniecības institūcija, kuras uzdevums ir atbilstoši muzeja darbības specifikai vākt, saglabāt un popularizēt sabiedrībā dabas, materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, kā arī sekmēt to izmantošanu sabiedrības izglītošanai un attīstībai.”² Muzeju likums ir noteicis pamatfunkcijas, kas jāveic institūcijai, lai to varētu uzskatīt par profesionālu muzeju:

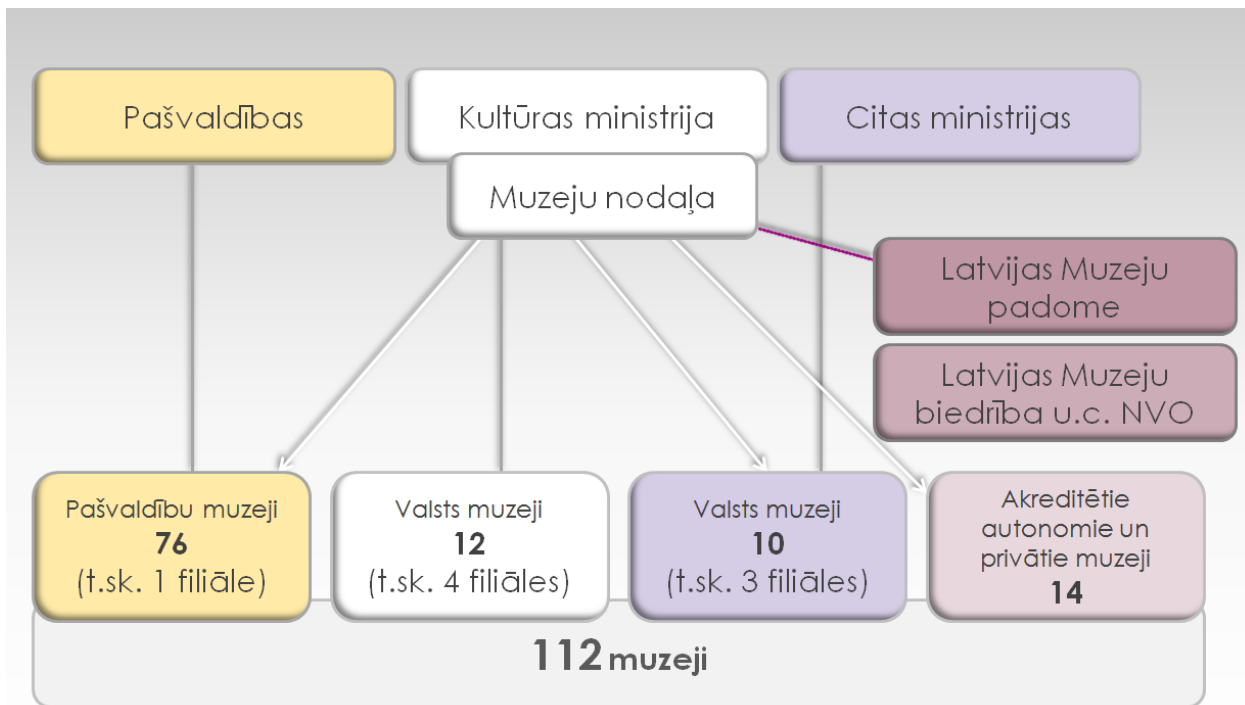
- 1) kultūrvēsturisko vērtību **uzkrāšana, dokumentēšana un saglabāšana**;
- 2) muzeja krājuma un ar to saistītās informācijas **pētniecība**;
- 3) sabiedrības **izglītošana**, kultūrvēsturiskā mantojuma **popularizēšana**, veidojot ekspozīcijas un izstādes, kā arī citos veidos.³

² Muzeju likuma 7. panta pirmā daļa

³ Muzeju likuma 7. panta otrā daļa

3.2. Muzeju nozares pārvaldība

Latvijas muzeju nozare ir decentralizēta – **valsts** (Ministru kabineta) dibinātie muzeji atrodas gan Kultūras ministrijas⁴, gan citu – muzeja profilam atbilstošu – ministriju⁵ pakļautībā. **Pašvaldību** muzejus veido un to darbību nodrošina attiecīgās pašvaldības⁶; **autonomo**⁷ muzeju dibinātāji ir komercsabiedrības vai atvasinātas publisko tiesību juridiskās personas (piem., augstskolas). **Privātie**⁸ muzeji nozares stratēģijā iekļaujas, ja tiem ir valsts atzīta muzeja statuss, t.i., saņemta akreditēta muzeja apliecība. Latvijas kultūrvidi bagātina arī ievērojams skaits neakreditētu privāto muzeju⁹ – to darbības reglamentācijai normatīvā bāze nav izveidota un atbalsta iespējas ir nelielas.



Kultūras ministrija **administratīvi pārrauga** tās padotībā esošos astoņus valsts muzejus (un četras filiāles), taču vienlaikus Kultūras ministrijas **funkcionālajā pārraudzībā** ir Latvijas muzeju nozare kopumā¹⁰. Tādējādi muzeju nozares stratēģija nosaka gan Kultūras ministrijas pakļautības iestāžu darbību, gan iezīmē kultūrpolitiskos mērķus un uzdevumus, pārraugot to īstenošanu Latvijas muzeju nozarē kopumā.

⁴ Latvijas Nacionālais vēstures muzejs; Latvijas Nacionālais mākslas muzejs un tā filiāle R. Sutas un T. Beļcovas muzejs; Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs un tā filiāles: Latvijas Fotogrāfijas muzejs, Ainažu jūrskolas muzejs, Mencendorfa nams; Rundāles pils muzejs; Turaidas muzejrezervāts; Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs; Memoriālo muzeju apvienība; Rakstniecības un mūzikas muzejs.

⁵ Latvijas Kara muzejs - Aizsardzības ministrijas; Latvijas Dabas muzejs – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Latvijas Sporta muzejs – Izglītības un zinātnes ministrijas; P.Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs un tā filiāles: Farmācijas muzejs, J.Prīmaņa Anatomijas muzejs, Prof. A. Bieziņa muzejs – Veselības ministrijas; Latvijas Ugunsdzēsības muzejs – Iekšlietu ministrijas; Latvijas Lauksaimniecības muzejs „Kalēji” un K.Ulmaņa piemiņas muzejs „Pikšas” –Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras struktūrvienības.

⁶ Uz 2014. gada 31. decembri Latvijā darbojas 76 pašvaldību muzeji (t.sk. 1 filiāle).

⁷ Uz 2014. gada 31. decembri akreditētie autonomie muzeji ir: Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs; Rīgas Motormuzejs; Latvijas Kultūras akadēmijas E.Smilgā Teātra muzejs; Latvijas Kultūras akadēmijas Rīgas Kino muzejs; Latvijas Ceļu muzejs; Latvijas Arhitektūras muzejs; Pēteru Upīša piemiņas muzejs; Jaunmoku pils muzejs.

⁸ Uz 2014.gada 31. decembri akreditētie privātie muzeji ir: Muzejs „Ebreji Latvijā”; Latvijas Okupācijas muzejs; 1991. gada barikāžu muzejs; Latvijas Tautas frontes muzejs; Muzejs „Žaņa Lipkes memoriāls”, Retro auto muzejs. Saskaņā ar MK 28. oktobra rīkojumu Nr. 614 Latvijas Tautas Frontes muzeja ēka no 2015. gada 1. janvāra ir nodota valstij un muzejs turpina darbību kā Latvijas Nacionālā vēstures muzeja struktūrvienība.

⁹ Pēc laikraksta „Latvijas Avīze” apkopotajiem datiem Latvijā darbojas aptuveni 200 privāto muzeju un kolekciju. Avots: <http://www.la.lv/99-privatie-muzeji-kolekcijas/>

¹⁰ Muzeju likuma 3.panta otrā daļa

Būtisks muzeju nozares pārvaldības posms ir **Latvijas Muzeju padome** turpmāk – LMP) – konsultatīva institūcija, kas veicina ar nozari saistīto institūciju sadarbību un piedalās nozares stratēģijai būtisku lēmumu sagatavošanā un pieņemšanā. LMP sastāvu un darbību reglamentē Muzeju likums¹¹ un Kultūras ministra apstiprināts nolikums¹².

Muzeju nozares nevalstisko sektoru pārstāv **Latvijas Muzeju biedrība**¹³ (turpmāk – LMB), kura kopš 20. gs. 90. gadu vidus apvieno Latvijas muzejus kā institucionālos biedrus. LMP mērķis ir pārstāvēt muzeju intereses valstiskā līmenī, informējot gan valsts un vietējās pašvaldības iestādes, gan biznesa aprindas par muzeja problēmām, tādējādi rūpējoties par muzeju interešu aizstāvību. Līdzās LMB darbojas arī citas biedru skaita ziņā nelielākas nevalstiskās organizācijas: ICOM Latvijas Nacionālā komiteja¹⁴, Baltijas Muzeoloģijas veicināšanas biedrība¹⁵, *Creative museum*¹⁶.

Muzeju nozares stratēģijas īstenošanā plānota Kultūras ministrijas sadarbība gan ar LMP, gan nozares nevalstiskajām organizācijām, iesaistot to uzdevumu īstenošanā, kas saistīti ar katras organizācijas mērķiem, piem., tālākizglītības organizēšana, starptautiskā sadarbība, kā arī atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu deleģēšanu nevalstiskajām organizācijām.

3.3. Līdzšinējie muzeju nozares plānošanas un pārvaldības mehānismi

Līdzšinējā Latvijas muzeju nozares darbība notikusi atbilstoši Nacionālajā programmā „Kultūra” (2000-2010) iezīmētajam mērķim un attīstības virzieniem: „Muzeju nozares mērķis ir kalpot sabiedrībai, saglabājot, izpētot un popularizējot kultūras mantojumu.” Rezumējot Nacionālajā programmā „Kultūra” plānotos rezultātus, secināts, ka pilnībā vai daļēji īstenoti 62,6% no izvirzītajiem uzdevumiem. Vissekmīgāk nodrošināta muzeju saikne ar sabiedrību, veidojot mērķauditorijas interesēm atbilstošu piedāvājumu (īstenoti 87,5% no plānotajām aktivitātēm). Mazāk veiksmīgas bijušas plānotās Nacionālā muzeju krājuma (turpmāk – NMK) saglabāšanas aktivitātes un muzeju materiālās bāzes nodrošināšana (īstenoti aptuveni 60%).¹⁷

Būtiskākais nozares pārvaldības mehānisms ir bijusi 1999. gadā uzsāktā muzeju akreditācija. Rezumējot muzeju akreditācijas nozīmi nozares attīstībā, secināts, ka muzeju akreditācija ļāvusi, no vienas puses, sekot līdzi situācijai muzejos un konstatēt problēmas tajos, no otras puses, ar akreditācijas komisijas ieteikumu un izglītojošo pasākumu palīdzību ietekmēt notiekošos procesus valsts atzītajos jeb akreditētajos muzejos.¹⁸

Muzeju nozares statistiskie rādītāji sniedz priekšstatu par Latvijas muzeju darbības dinamiku¹⁹. Apkopojot informāciju par muzeju darbību laika periodā no 2000. līdz 2014. gadam, var secināt, ka, neraugoties uz ekonomisko recesiju, Latvijas muzeju tīkls nav piedzīvojis neatgriezeniskus zaudējumus, pēc krituma 2009. gadā muzeju apmeklētība pakāpeniski ir augusi, 2012. gadā sasniedzot 2008. gada līmeni un 2014. gadā piedzīvojot nozīmīgu kāpumu.

¹¹ Muzeju likuma 5. un 6. pants.

¹² Kultūras ministrijas 2010. gada 10. marta rīkojums Nr. 2.1.-1/-73

¹³ <http://www.muzeji.lv/lv/>

¹⁴ http://www.latvia.icom.museum.lv/LV/par_mums.html

¹⁵ <http://www.muzeologija.lv/lv/>

¹⁶ <http://www.creativemuseum.lv/lv/>

¹⁷ Nacionālajā programmā „Kultūra” plānoto muzeju nozares darbības izvērtējumu skatīt 1. pielikumā.

¹⁸ Akreditācijas procesā gūtās atziņas par muzeju nozari skatīt 2. pielikumā.

¹⁹ Muzeju nozares darbības statistiskie dati 3. pielikumā.

3.4. Muzeju nozares SVID analīze

Stiprās puses:

- Latvijā ir izveidots saturiski daudzveidīgs, visu valsts teritoriju aptverošs muzeju tīkls, kura attīstība turpinās, tādējādi apliecinot sabiedrības novērtējumu muzejiem kā uzticamiem kultūrvēsturiskā mantojuma glabātājiem un popularizētājiem.
- Ar nacionālā un starptautiskā finansējuma palīdzību veiktie ieguldījumi atsevišķu muzeju infrastruktūrā ir pierādījuši, ka muzeju modernizācijas projektiem ir jūtama atdeve sniegto pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanā un apmeklētāju piesaistē.
- Latvijas muzejos glabātais NMK ir kolektīvās un individuālās atmiņas un identitātes pamats lokālā, reģionālā un nacionālā mērogā, neaizvietojs avots sabiedrības izziņas un izglītības procesos, kā arī vērtīgs resurss jaunrades un radošās industrijas produktu veidošanā.
- Latvijā ir pilnveidojusies muzeju nozares pārvaldības sistēma un politikas instrumenti – normatīvie akti, akreditācijas kārtība, finansēšanas mehānismi, NMK tiešsaistes kopkatalogs.
- Latvijā ir izveidoti muzeju nozares izglītības sistēmas elementi – pieejama profesionālā tālākizglītība, kā arī augstākā izglītība, savukārt Baltijas Muzeoloģijas skola ar centru Latvijā ir pierādījusi sevi kā ilgtspējīgu starptautiskās sadarbības projektu.
- Pēdējos 20 gados Latvijā ir izveidojusies sazarota muzeju nozares nevalstiskās pārstāvniecības un koleģiālās konsultēšanas sistēma – Latvijas Muzeju biedrība, Latvijas Muzeju padome, ICOM Latvija, Baltijas muzeju veicināšanas biedrība, domnīca Creative Museum u.c. Muzeju nozare pārstāvēta ICOM, NEMO, Eiropas Muzeju Forumā u.c. starptautiskās sadarbības tīklos.
- Neraugoties uz valsts ekonomisko lejupslīdi, kad vairums Latvijas muzeju ir bijuši spiesti strādāt ar minimāliem resursiem, muzeju pieejamība sabiedrībai nav ievērojami samazinājusies, kas liecina par esošā muzeju tīkla stabilitāti kā reģionālā, tā nacionālā mērogā.

Vājās puses:

- Ilgstošais finanšu resursu trūkums negatīvi ietekmējis personāla atalgojumu, vienlaikus mazinot muzeju institūcijas un muzeju profesijas prestižu sabiedrībā.
- Lai gan vairākos valsts, pašvaldību un privātajos muzejos ir modernizētas pastāvīgās ekspozīcijas un veidotas inovatīvas muzejpedagoģiskās programmas, kopumā muzeju piedāvājums joprojām neatbilst mūsdienu sabiedrības prasībām muzeja lietotāju un apmeklētāju ērtību, apkalpošanas kvalitātes un pakalpojumu daudzveidības ziņā.
- Muzejiem trūkst resursu un iemaņu, lai to piedāvājumā efektīvi izmantotu jauno multimediju un tiešsaistes tehnoloģiju inovatīvās iespējas (jo īpaši nākotnes muzeju apmeklētājiem – bērnu un jauniešu auditorijai – pievilcīgā satura pasniegšanā).
- Piemērojoties tirgus prasībām un pilnveidojot muzeju komunikācijas funkciju, novārtā atstātas muzeja pētnieciskā darba un citas t. s. „neredzamās” funkcijas, nopietni apdraudot NMK izpēti, muzeju veidoto produktu kvalitāti un muzeju darba profesionalitāti.
- Daļai NMK kolekciju ir neapmierinoši glabāšanas apstākļi; restaurācijas un krājuma darba jaudas un tehniskais aprīkojums neatbilst mūsdienīgām prasībām; nepietiekams ir valsts atbalsts NMK saglabāšanai pašvaldību, autonomajos un privātajos muzejos.
- Būtiska profesionālās izglītības sistēmas nepilnība ir muzeogrāfiskās (muzeju praktiskās darbības) programmas trūkums.
- Resursu trūkums nav ļāvis veikt muzeju nozares politikas veidošanai un praktiskā darba vajadzībām nepieciešamos akadēmiskos un lietišķos pētījumus, absolūti trūkst iestrādes regulāru auditorijas pētījumu veikšanā, trūkst kapacitātes pētījumu veikšanai, izmantojot muzeju akreditācijas un statistikas datus.
- Lēmumu pieņemšanu par jaunu muzeju veidošanu apgrūtinā atbilstošas politikas (profesionālu kritēriju) trūkums.
- Likvidējot Muzeju valsts pārvaldi, ir zudis decentralizētajai muzeju nozarei būtiskais struktūru vienojošais kultūrp politikas īstenošanas posms Latvijas muzejos.
- Pārtraucot muzeju nozarei paredzētās kultūras programmas un liedzot iespējas iesniegt projektus valsts muzejiem, VKKF lielā mērā zaudējis nozīmi kā instruments kultūrpolitisko mērķu īstenošanai muzeju nozarē.

Iespējas:

- Sabiedrībā pieaug interese par muzeju piedāvājumu, par neformālo izglītību, par saturīgu laika pavadīšanu, par dažādām kolektīvā un individuālā radošuma izpausmēm uz muzejos uzkrātā materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma bāzes.
- Rīga kā Eiropas Kultūras galvaspilsēta 2014. gadā, Latvija kā ES prezidējošā valsts 2015. gadā un Latvijas Republikas 100. gadadiena 2018. gadā piesaista papildu vietējo un starptautisko uzmanību un resursus muzejiem – kultūras pakalpojumu sniedzējiem.
- Latvijā pakāpeniski pieaug tūrisma plūsma.
- Notiek plānveidīga muzeju satura integrēšana izglītības sistēmas oficiālajā piedāvājumā.
- Sabiedrībā pieaug interese par muzejos glabātā kultūras mantojuma resursu izmantošanu jaunrades un radošās industrijas produktu veidošanā.
- Latvijas muzeji aizvien prasmīgāk izmanto starptautiskā finansējuma iespējas, lai īstenotu projektus, kas saistīti ar kultūru, tūrismu, radošās industrijas attīstību vai sociālo integrāciju.

Draudi:

- Citi izglītības, socializēšanās un brīvā laika pavadīšanas, tūrisma pakalpojumu piedāvātāji Latvijā un Baltijas reģionā kļūst aizvien konkurētspējīgāki: attīstās labākas sadarbības spējas, šie piedāvātāji kļūst pievilcīgāki, atraktīvāki, to darbinieki – profesionālāki; tādējādi daļa Latvijas muzeju auditorijas dod priekšroku privātā sektora vai citu Baltijas valstu piedāvājumam.
- Kultūrpolitikas prioritātes nacionālā un reģionālā mērogā nav vērstas uz kultūras mantojuma saglabāšanu un izpēti, pastiprinās komercializācijas spiediens uz muzejiem.
- Pakāpeniska publiskā finansējuma samazināšana muzejiem, kuru pakalpojumi nav skaidri vērsti uz tagadnes un nākotnes sabiedrības vajadzību apmierināšanu.
- Muzeju prestiža un sabiedriskā nozīmīguma pakāpeniska samazināšanās vietējā un starptautiskā mērogā – Latvijas muzeji netiek uzlūkoti kā kompetentas atmiņas institūcijas, profesionāli kultūras mantojuma pārvaldītāji un kvalitatīvu pakalpojumu sniedzēji.
- Muzeja speciālistu deficīts un pārrāvums zināšanu pārmantojamībā, kā arī jaunu un daudzsološu speciālistu aiziešana no nozares nekonkurētspējīgā atalgojuma un nemotivējošās sistēmas dēļ.

3.5. No SVID analīzes izrietošie stratēģiskie uzdevumi***Stratēģija: kombinēt stiprās puses un iespējas***

- Ieguldīt muzeju tīkla paplašināšanā un pilnveidē, veidojot reģionālā un nacionālā mērogā pievilcīgus, kultūras mantojuma saglabāšanai un popularizēšanai būtiskus muzejus uz esošo muzeju kolekciju bāzes vai veidojot jaunas kolekcijas.
- Attīstīt finanšu instrumentus jaunu produktu veidošanai, muzeja pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai, kā arī muzeju piedāvājuma modernizēšanai un daudzveidības palielināšanai.
- Attīstīt ilgtspējīgus sadarbības mehānismus ar izglītības, tūrisma un radošās industrijas nozarēm.
- Apvienojot muzeju nozares spēkus, nodrošināt sabiedriski nozīmīgu un valstiski reprezentatīvu muzeju programmu 2014., 2015. un 2018. gadam.

Stratēģija: vājās puses pārvērst iespējās

- Nodrošināt augstu pētnieciskā darba kvalitāti muzejos kā pamatu daudzveidīgu un mūsdienīgu muzeja komunikācijas produktu radīšanā un garantu vēstures profesionālā veidošanā.
- Muzeju nozares darbu balstīt akadēmiskos un lietišķos pētījumos, īpašu uzmanību pievērst auditorijas izpētei.
- Muzejos nodrošināt sabiedriski nozīmīgas krājuma politikas īstenošanu.
- Sistemātiski pilnveidot muzeju darbinieku zināšanas par mūsdienu tehnoloģiju sniegtajām iespējām un praktisko pielietojamību muzeju darbā – gan saskarsmē ar apmeklētājiem, gan muzeju iekšējo darba procesu efektivitātes palielināšanai.

- Plānot un īstenot nozīmīgus starptautiskā finansējuma piesaistes projektus muzeju nozarē.

Stratēģija: izmantot stipro pušu priekšrocības, mazinot draudus

- Vairoto muzeju nozares prestižu, attīstot efektīvus mehānismus, lai sabiedrībai regulāri skaidrotu muzeju darba būtību un nozīmi – gan muzeja darba profesionālos un ētiskos, gan sociālekonomiskos aspektus.
- Turpināt pilnveidot muzeju nozares politikas instrumentus nacionālā un reģionālā mērogā.
- Turpināt pilnveidot muzeju nozares visu līmeņu izglītības piedāvājumu.
- Sekmēt muzeju nozares publisko un privāto, valstisko un nevalstisko spēlētāju produktīvu sadarbību, koleģiālu konsultēšanu, viedokļu apmaiņu un konsolidāciju, kā arī sabiedrisko atpazīstamību un nozīmi.

Stratēģija: izsargāties no draudiem, mazinot vājo pušu ietekmi

- Mērķtiecīgi, prioritāri un steidzami nodrošināt konkurētspējīgu atbildīgam un profesionālam darbam motivējošu muzeju darbinieku atalgojumu.
- Plānot un īstenot regulāras investīcijas NMK saglabāšanā, pētniecībā un restaurācijā, kā arī muzeju tehniskajā aprīkojumā.
- Plānot finansējumu un regulāri ieguldīt Latvijas muzeju piedāvājuma modernizēšanā un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā.
- Panākt sabiedrības – gan nodokļu maksātāju, gan muzeju tiešo īpašnieku un finansētāju, gan muzeju apmeklētāju un sadarbības partneru – līdzdalību muzeju nozares problēmu risināšanā un atbalstu muzeju nozares attīstībai Latvijā.

4. Muzeju nozares stratēģija „Radošās Latvijas” rīcības virzienu kontekstā

„Radošās Latvijas” virsmērķis ir: **„Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam.”**²⁰ Tā īstenošanai noteiktas šādas prioritātes:

1. Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos.
2. Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība.
3. Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas.
4. Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība.²¹

Muzeju nozares stratēģija ir strukturēta, respektējot „Radošās Latvijas” prioritātes un paredzot:

- 1) stabilu un profesionālu muzeju darbību, kvalitatīvi īstenojot muzeju pamatfunkcijas, ko garantē adekvāts bāzes finansējums publiskajiem muzejiem un nozares normatīvajā bāzē noteiktie valsts finansālā atbalsta mehānismi akreditētajiem pašvaldību, autonomajiem un privātajiem muzejiem;
- 2) nozares attīstību un inovācijas, kas izriet no Nacionālā attīstības plāna un valsts kultūrpolicies pamatnostādņu 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija” uzstādījumiem, plānojot papildu resursu piesaisti šo mērķu īstenošanai;
- 3) Latvijas muzeju iekļaušanos starptautiskajos kultūras procesos, īstenojot Eiropas kultūras politikas dokumentā „Radošā Eiropa” (*Creative Europe*)²² izvirzītās prioritātes: muzeju lietotāju iesaiste kultūras norisēs; starptautiskās sadarbības un sadarbības tīklu attīstīšana; muzeja darbinieku profesionālā pilnveidošanās, kā arī, respektējot Eiropas Komisijas 2014.gada 22.jūlija paziņojumu „Ceļā uz integrētu pieeju Eiropas kultūras mantojumam”²³.

²⁰ <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4877> 14.lpp.

²¹ Turpat

²² http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/index_en.htm

²³ http://ec.europa.eu/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf

Kultūras kapitāla saglabāšanas un attīstības kontekstā muzeju nozare definēta kā **nozīmīga nacionālās vērtības uzturoša sistēma, izvirzot mērķi stiprināt izpratni par muzeju lomu sabiedrībā, skaidri demonstrējot un aktīvi pozicionējot muzejus kā nacionālās identitātes stūrakmeni.**

Šī stratēģiskā mērķa ietvaros paredzētie darbības virzieni:

1. Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma muzealizācija un muzeju tīkla attīstīšana.
2. Nacionālā muzeju krājuma attīstīšana un saglabāšana.
3. Muzeju zinātniski pētnieciskā potenciāla stiprināšana.
4. Efektīvas, plašu pieejamību nodrošinošas muzeju komunikācijas attīstīšana.
5. Cilvēkresursi – motivācija un profesionālā pilnveidošana.
6. Nozares pārvaldība.

Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamības aspektā muzeju nozares izvirzītais mērķis ir: **„Lai paaugstinātu dzīves un darba vides kvalitāti un pilnvērtīgi izmantotu muzeju sociālekonomiskās un vietējo identitāti stimulējošās ietekmes potenciālus, nodrošināt muzeju pakalpojumu pieejamību, kultūrvēstures profesionālu pētniecību un vietējās savdabības popularizēšanu Latvijas reģionos.”**

Mērķa īstenošanai noteikti šādi darbības virzieni:

1. Muzeji kā dzīves vides kvalitātes faktors.
2. Muzeji kā reģionu sociālekonomiskās aktivitātes stimuls.
3. Muzeju partnerība kā kvalitātes un pievienotās vērtības priekšnoteikums nozares attīstībai Latvijas reģionos.

Radošuma sekmēšanai mūžizglītībā muzeju nozares stratēģijā mērķis ir: **„Lai sekmētu sabiedrības pilnveides iespējas visa mūža garumā, kā arī veidotu muzeju nākotnes auditoriju, radīt mūsdienīgus pakalpojumus bērnu, jauniešu un pieaugušo auditorijām.”**

Mērķa īstenošanai izvēlētie darba virzieni ir:

1. Muzeju ieguldījums formālās izglītības procesā.
2. Muzeju ieguldījums mūžizglītībā.

Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas kontekstā muzeju nozare ir izvirzījusi mērķi: **„Lai veidotu sabiedrības izpratni par muzeju ekonomisko potenciālu, informētu par ceļiem, kādos muzejos ieguldītais publiskais finansējums atgriežas tautsaimniecības apritē, stiprināt un popularizēt muzeja resursu izmantošanu tūrisma un radošās industrijas produktu veidošanā, pilnveidot mārketinga instrumentu izmantošanu muzeju darbā.”**

Darbības virzieni:

1. Muzeji kā kultūras tūrisma resurss.
2. Muzeji kā kultūras un radošo industriju resurss.
3. Muzeju mārketinga pilnveidošana.

5. Muzeju nozares attīstības finansiālie priekšnosacījumi

Muzeju nozares stratēģija 2014. – 2020. gadam kā pamatu nozares turpmākai darbībai paredz Muzeju likumā noteikto muzeju pamatfunkciju sabalansētu nodrošinājumu un attīstību, kas tiek segts no **bāzes finansējuma**. Ņemot vērā valsts ekonomisko recesiju 2009. – 2011. gadā, bāzes finansējums nenodrošina Muzeju likuma 14. pantā noteiktās finansējuma pozīcijas valsts un pašvaldību muzejiem, tāpēc jāveic pakāpeniska, valsts ekonomiskās izaugsmes tempiem atbilstoša bāzes finansējuma palielināšana.

Muzeju likums paredz²⁴, ka akreditētie pašvaldību, autonomie un privātie muzeji var pretendēt uz **valsts finansiālo atbalstu** ar NMK saistītu programmu un projektu īstenošanai. Šis muzeju nozares attīstībai būtiskais atbalsta mehānisms valsts ekonomiskās recesijas rezultātā ir samazinājies un kļuvis maz efektīvs. Valsts finansiālā atbalsta iespēju nodrošināšana ir būtiska nozares darbībai un kultūrpolitisko mērķu sasniegšanai.

„Radošā Latvija” nosaka: „Citu ministriju atbildībā esošo kultūras institūciju attīstību un finansējuma pieaugumu katra ministrija plāno sava budžeta ietvaros, iespēju robežās ņemot vērā pamatnostādņu uzstādījumus. Detalizētus aprēķinus citu ministriju atbildībā esošo kultūras institūciju attīstībai veic katra ministrija.”²⁵ Tas pats attiecas uz pašvaldību, autonomajiem un privātajiem muzejiem.

²⁴ Muzeju likuma 3.panta pirmās daļas 3.punkts, 10.panta pirmās daļas 4.punkts; 13.panta piektā daļa

²⁵ Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam „Radošā Latvija” (informatīvā daļa), 57.lpp.
<http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4877>

6. Rīcības virzieni un uzdevumi, papildināti ar informāciju par paveikto un izmaiņām vidējā pārskata periodā

1. MUZEJI KĀ NOZĪMĪGA NACIONĀLĀS VĒRTĪBAS UZTUROŠA SISTĒMA

Mērķis		<i>Lai stiprinātu izpratni par muzeju lomu sabiedrībā, skaidri demonstrēt un aktīvi pozicionēt muzejus kā nacionālās identitātes stūrakmeni.</i>					
Nr. p.k.	Rīcības virziens	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums	Finansējuma avoti
1.1.	Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma muzealizācija ²⁶ un muzeju tīkla attīstīšana	1.1.1.Izstrādāt Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma muzealizācijas un NMK attīstības politiku.	2015.-2020.	LMP	VKPAI, LNKČ, arhīvi, bibliotēkas		Bāzes finansējums – turpmāk BF
		1.1.2.Veidot jaunus valsts finansētus muzejus/ekspozīcijas:					
		- Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja ekspozīcijas sagatavošana (RL, 4/3.1.1.) ²⁷	2020.	KM	LNMM, Borisa un Ināras Teterevu fonds, ABLV Charitable Foundation	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	Nacionālais attīstības plāns – turpmāk NAP
		-Latvijas vēstures ekspozīcijas Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā sagatavošana (RL, 4/3.1.4.)	2020.	KM	LNVM	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	Valsts budžeta investīcijas – turpmāk VI
		- ekspozīcija „Māksla Latvijā. 19.-20. gadsimts” Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā	2015.-2016.	KM	LNMM	364 987 euro	VI
		- Čekas nama (Stūra mājas) ekspozīcija; (RL, 4/3.1.4.)	2015.-2016.	KM	LOM	170 000 euro (gadā)	VI
		-Rakstniecības un mūzikas muzeja ekspozīcijas sagatavošana (RL, 4/3.1.4.)	2020.	KM	RMM	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	VI
		-Ekspozīcijas Raiņa muzejos Rīgā, Jūrmalā, Tadenavā (RL, 4/3.1.5.)	2016.	KM	MMA	322 240 euro	EEZ

²⁶ Muzealizācija – izpausme cilvēku centieniem saglabāt realitātes elementus, kas ietver tādas kultūras vērtības un ir tādu notikumu liecības, ko sabiedrība ir ieinteresēta saglabāt. Muzejs ir viena no kultūrvēsturiskā mantojuma muzealizācijas institucionālajām formām.

²⁷ Aiz aktivitātēm, kas iekļautas Kultūrpolitikas pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam „Radošā Latvija”, iekavās norādīts rīcības virziena un pasākuma numurs no „Radošās Latvijas” pielikuma „Pamatnostādņu uzdevumu indikatīvais finanšu aprēķins un sadalījums pa gadiem”.

	-Dekoratīvās mākslas pastāvīgā ekspozīcija Rundāles pils muzejā	2014.-2019.	KM	RPM	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	BF
	-Baznīcu mākslas pastāvīgā ekspozīcija Rundāles pils muzejā	2014.-2020.	KM	RPM	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	VI
	-Ekspozīcija „Laiks, telpa, atmiņa” Turaidas muzejrezervātā	2015.-2018.	KM	TMR	75 000 euro	BF
	-Ekspozīcija „Garīgā atmoda un pilsoniskā apziņa 19. gadsimtā, tās nozīme Latvijas valsts izveidē 20. gadsimta sākumā” Turaidas muzejrezervātā	2019.	KM	TMR	570 269 euro	VI
	-Amatu mājas izveide Turaidas muižas saimnieciskajā centrā	2020.	KM	TMR	269 800 euro	VI
	-Liepājas ostmalas noliktavas ekspozīcija Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā	2016.	KM	LEBM	200 000 euro	EEZ
	-Ekspozīcija „Rīga pirms 100 gadiem” Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā	2020.	KM	RVKM	100 000 euro	VI
	- Latvijas Fotogrāfijas muzeja ekspozīcija	2019.	KM	RVKM	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	VI
	- Ekspozīcija par Pirmo pasaules karu un latviešu strēlniekiem Latvijas Kara muzejā	2015.-2016.	AM	LKM	300 000 euro	VI
	- Ekspozīcija „Latvijas valsts dibināšana un Atbrīvošanas cīņas” Latvijas Kara muzejā	2017.- 2019.	AM	LKM	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	BF vai VI
	- Ekspozīcija „Botānika un mikoloģija” Latvijas Dabas muzejā	2015.-2017.	VARAM	LDM	160 000 euro	LVAf
	- Ekspozīcija „Mineraloģija” Latvijas Dabas muzejā	2017.-2018.	VARAM	LDM	117 108 euro	LVAf
	-Ekspozīcija „Latvijas zīdītājdzīvnieki” Latvijas Dabas muzejā	2018.- 2020.	VARAM	LDM	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes un iepirkuma veikšanas	Kohēzijas fonds
	- Ekspozīciju “Medicīnas pirmsākumi un tautas dziedniecība” un “Seno laiku medicīna” Paula Stradiņa Medicīnas	2017.-2020.	VM	PSMVM	20 000 euro	VI

	vēstures muzejā atjaunošana					
	- Ekspozīcija „Latvijas olimpiešu Goda zāle – Zelts, Sudrabs, Bronza” Latvijas Sporta muzejā	2014.-2018.	IZM	LSM, LOK, LO klubs, LSVS, LSFP	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	VI, LOK Solidaritātes fonds u.c.
	- Ekspozīcijas modernizācija Latvijas Ugunsdzēsības muzejā	2017.-2020.	IeM	VUGD, Rīgas dome	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	VI
	- Dziesmu svētku ekspozīcijas sagatavošana	2020.	KM	LNKC, RMM	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	VI
	1.1.3. Veidot jaunus pašvaldību finansētus muzejus/ekspozīcijas: (RL 4/1.1.2)					
	- Liepājas jūrniecības muzejs	2014.-2020.	Liepājas pils. pašvaldība	Liepājas muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	ERAF, pašv. finansējums
	- Ekspozīcija "Latvijas pagaidu valdības seši mēneši Liepājā"	2016.-2018. g.	Kultūras ministrija	Liepājas muzejs	78 000 euro	KM 100gades fonds, pašvaldība
	- Interjera muzejs 17.gs. tradīcijās Liepājā, Kungu kvartālā	2017.-2019.g	Liepājas pils. pašvaldība	Liepājas muzejs	1 600 000 euro	ERAF
	-Ekspozīcija „Tukumnieka māja” (ēkas restaurācija Tukumā, Brīvības laukumā 21)	2014.-2020.	Tukuma novada dome	Tukuma muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	EEZ, pašv. finansējums
	- Džūkstes Pasaku muzeja modernizācija	2014.-2020.	Tukuma novada dome	Tukuma muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	ERAF, pašv. finansējums
	- Dobeles amatniecības un pils vēstures ekspozīcija rekonstruētajā Dobeles pilsdrupās	2016.-2020.	Dobeles novada pašvaldība	Dobeles novadp. muzejs	2 347 500 euro – trim sadarbības partneriem (Jelgava, Bauska, Dobele)	SAM 5.5.1. "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus"(tuprpmāk - ERAF/551SAM/ 2016/I/13, pašv. finansējums)
	Bauskas pils būvvēstures digitāla interaktīvā ekspozīcija; Bauskas pilsdrupu centrālais tornis – galerijas torņa interjera apskatei; skatu laukums un galerijas Bauskas pilsdrupu un	2014.-2020.	Bauskas pašvaldība	Bauskas pils muzejs	2 347 500 euro – trim sadarbības partneriem (Jelgava, Bauska, Dobele)	ERAF/551SAM/ 2016/I/13, pašv. finansējums

	Mūsas, Mēmeles un Lielupes ainavas apskatei					
	- Projekts "Vēsturisko zvejas laivu, kuteru un seno burinieku priekšmetu atjaunošana un ekspozīcijas izveide Ventspils Piejūras brīvdabas muzejā"	2017.-2018.	Ventspils pašvaldība	Ventspils Piejūras brīvdabas muzejs	213 096 euro	EJZF (Eiropas jūrlietu un zivsaimniecības fonds), pašv. finansējums)
	- Livonijas ordeņa pils pastāvīgās ekspozīcijas modernizācija	2018.-2019.	Ventspils pašvaldība	Ventspils muzejs	134 000 euro	Pašv. finansējums
	- Lapmežciema pagasta muzeja pastāvīgās ekspozīcijas izveide	2017.-2018.	Engures novada pašvaldība	Lapmežciema muzejs	200 000 euro	EJZF, pašvaldība
	-Varakļānu Novada muzeja pastāvīgās ekspozīcijas „Senās godības atspulgs laikmetu griežos” izveide.	2015.-2018.	Varakļānu novada pašvaldība	Varakļānu Novada muzejs	38 100 euro	VKKF, pašvaldība
	- Daugavas muzeja pastāvīgā ekspozīcija	2015.-2017.	Salaspils novada pašvaldība	Daugavas muzejs	90 000 euro	VKKF, pašvaldība
	Madonas novadpētniecības un mākslas muzeja ekspozīcijas "Madonas novada vēsture".	2015.-2020.	Madonas novada pašvaldība	Madonas novadpētniecības un mākslas muzejs	89 540 euro	VKKF. pašvaldība
	1.1.4. Sekmēt autonomo un privāto muzeju tīkla attīstību:					
	-Latvijas Okupācijas muzeja rekonstrukcija un ekspozīcijas izveide	2014.- 2018.	KM, LOM biedrība			VI, ziedojumi
	- „Latvieši pasaulē – muzejs un pētniecības centrs”	2014. – 2020.	LaPa		Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	Projekti, ziedojumi
	-Rīgas Motormuzeja ēkas rekonstrukcija un jaunas multimedijālas un interaktīvas ekspozīcijas izveide	2014.-2015.	CSDD	Rīgas Motormuzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	CSDD investīcijas
	-Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja izstāžu zāles un izglītības centra izveide	2017.-2019.	Latvijas dzelzceļš	Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	Latvijas dzelzceļš investīcijas
	-Imanta Ziedoņa muzejs Murjānos	2015.-2020.	Fonds „Viegli”		Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	Pašfinansējums, VI, ES fondi
	1.1.5.Atjaunot metodiskā atbalsta sistēmu autonomo, privāto un skolu muzeju veidošanai un kvalitātes sekmēšanai.	2014.-2020.	KM	Akreditētie muzeji		BF

1.2.	Nacionālā muzeju krājuma (NMK) attīstīšana un saglabāšana	1.2.1. Nodrošināt NMK kā sabiedrības kolektīvās atmiņas avota uzturēšanu, stimulējot to ar mērķfinansējumu NMK saglabāšanai un pastāvīgai papildināšanai. (RL 1/1.1.2.)	2015.-2020.	KM	Akreditētie muzeji	600 000 <i>euro</i>	VKKF
		1.2.2.Nodrošināt NMK saglabāšanu un veidošanu KM pakļautībā esošajos muzejos. (RL 1/1.2.3.)	2015.-2020.	KM	KM muzeji	6 865 904 <i>euro</i>	VI
		1.2.3. Nodrošināt NMK saglabāšanu akreditētajos valsts un pašvaldību muzejos:					
		- Muzeju krātuvju kompleksa celtniecība Rīgā, Pulka ielā 8	2015.-2019.	KM, VAS „VNĪ”	LNVM, LNMM, RMM, RKM	25 000 000 <i>euro</i>	VI
		- Mikroklimata uzturēšanas sistēmu un aprīkojuma uzstādīšana Latvijas Dabas muzeja krātuvēs	2015.-2020.	VARAM	Latvijas Dabas muzejs	110 000 <i>euro</i>	LVAf, citi ES fondi
		- Krātuvju renovācija Latvijas Kara muzejā	2015.-2020.	AM	Latvijas Kara muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	VI
		1.2.4.Veidot restaurācijas centrus Latvijas reģionos: (RL 4/1.1.2)	2015. – 2020.				
		- Kurzemes restaurācijas centrs Tukumā	2017.-2020.	VARAM	Tukuma novada dome, Tukuma muzejs	2 742 611 <i>euro</i>	ES fondi, pašv. finansējums
		- Zemgales restaurācijas centrs Jelgavā	2020.	Jelgavas pilsētas pašvaldība	Ģ.Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs	2 347 500 <i>euro</i> – trim sadarbības partneriem (Jelgava, Bauska (skat.aktivitātē 1.1.3.), Dobeles (skat.aktivitātē 1.1.3.))	ERAF/551SAM/2016/I/13, pašv. finansējums
		-Latgales restaurācijas centrs Rēzeknē	2015. – 2020.	Latgales plānošanas reģions	Latgales reģiona pašvaldības Latgales muzeji,	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	ES fondi, pašv. finansējums

					Rēzeknes mākslas un dizaina vidusskola		
		1.2.5. Izveidot priekšnoteikumus NMK digitālā satura ilgtspējas nodrošināšanai (standarti, metodika, laikmetīga materiālā bāze).	2015.-2020.	KISC	Muzeji	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	ERAF
1.3.	Muzeju zinātniski pētnieciskā potenciāla stiprināšana	1.3.1. Muzeju nozares darbību balstīt akadēmiskos un lietišķos pētījumos, nodrošinot resursus (darbinieku, finansiālos) pilnvērtīgai muzeju pētniecības funkcijas veikšanai. (RL 1/1.2.3.)	2015.-2020.	KM	KM muzeji	1 410 000 <i>euro</i>	VI
		1.3.2. Sekmēt muzeju iespējas dot ieguldījumu nacionālās un Eiropas vēstures apzināšanā un izpētē, aktivizējot sadarbību ar citām pētniecības institūcijām.	2014.-2020.	KM, citas ministrijas, pašvaldības	Muzeji, LKA, LU		BF, VKKF, SIF
1.4.	Efektīvas, plašu pieejamību nodrošinošas muzeju komunikācijas attīstīšana	1.4.1. Īstenot muzeju pastāvīgo ekspozīciju modernizācijas programmu. (RL 4/1.1.6.)	2014.-2020.	KM	Muzeji	990 000 <i>euro</i>	NAP

	1.4.2. Veidot sabiedriski nozīmīgu un valstiski reprezentatīvu muzeju piedāvājumu, tostarp ievērojamu Latvijas kultūras darbinieku, kā arī nozīmīgu vēstures notikumu jubilejām veltītus pasākumus (Raina un Aspazijas 150 gadu jubileja, Pirmā pasaules kara un latviešu strēlnieku simtgade, Latvijas Republikas 100 gadu jubileja u.c.) (RL 1/2.2.3.)	2014.-2020.	KM	Muzeji	2 600 000* ²⁸ euro	VI
	1.4.3. Veidot muzeju piedāvājumu Latvijas Kultūras kanonā iekļauto vērtību papildināšanai, kā arī popularizēšanai un iedzīvināšanai formālajā un neformālajā izglītības procesā. (RL, 2/1.1.2.)	2014.-2020.	KM	Muzeji		BF
	1.4.4. Veicināt kvalitatīva satura (metadatu) nodrošinājumu NMK kopkatalogā.	2014.-2020.	Muzeji	KISC		BF
	1.4.5. Atrisināt ar autortiesībām saistītos jautājumus (tiesiskos, finansiālos), lai nodrošinātu digitalizēto un digitāli radīto materiālu pieejamību. (RL, 4/1.2.5)	2015.	KM	KISC, muzeji		BF
	1.4.6. Nodrošināt digitalizācijas iespēju izmantošanu muzeja interaktīvai saskarei ar sabiedrību	2015.-2020.	Muzeji	KISC	8 162 070* euro	VI, ERAF

²⁸ Ar * apzīmēts „Radošajā Latvijā” plānotais finansējums, kura apgūšanā muzeji ir viena no iesaistītajām nozarēm

		(ekspozīcijas, mājaslapas, sociālie tīkli, bezvadu internets, maksājuma modulis NMKK, lietojums mobilajām ierīcēm). (RL, 4/1.2.6.)					
		1.4.7. Izveidot NMK pieejamību (mobilitāti) sekmējošus mehānismus (valsts garants izstāžu apdrošināšanai). (RL, 1/3.1.7.)	2016.-2017.	KM	LMP, FM		BF
		1.4.8. Sekmēt NMK izmantošanu, nodrošinot informācijas par muzeju krājumu pieejamību tiešsaistē, t.sk. starptautiskajā vidē (piem., Europeana) (RL, 4/1.2.4.)	2014.-2020.	Muzeji	KISC	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	ERAF
		1.4.9. Sekmēt NMK atpazīstamību, iekļaujot dokumentāro mantojumu UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajā un Latvijas nacionālajā reģistrā	2014.-2020.	Muzeji	UNESCO LNK		BF
1.5.	Cilvēkresursi – motivācija un profesionālā pilnveidošana.	1.5.1. Nodrošināt konkurētspējīgu un motivējošu muzeju darbinieku atalgojumu. (RL, 1/4.1.1.)	2015.-2020.	KM, citas ministrijas, pašvaldības		54 863 435* euro	BF
		1.5.2. Turpināt attīstīt muzeju darbinieku akadēmiskās un tālākizglītības iespējas, veidojot sadarbību ar citām institūcijām. (RL, 2/4.1.1.)	2015.-2020.	KM	LNB, LNKC	3 004 416* euro	VI
		1.5.3. Attīstīt jaunus muzeju darbinieku profesionālās izglītības un pilnveides veidus:	2014.-2020.	KM, profesionālās NVO	Muzeji	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	VKKF, ES projekti

		tālmācības sistēmas ieviešanu, muzeju darbinieku starptautisko pieredzes apmaiņu (profesionāļu mobilitāte).					
		1.5.4. Pilnveidot muzeju darbinieku zināšanas par moderno tehnoloģiju iespējām un praktisko pielietojumu muzeju darbā. (RL, 2/4.1.2.)	2015.-2020.	KISC	Muzeji	2 754 048* euro	VI
		1.5.5. Profesionālās pilnveides iespēju veicināšana muzeju un to darbinieku līdzdalībā starptautiskajās profesionālajās organizācijās (ICOM) un tīklos (NEMO), starptautiskos projektos. (RL, 1/3.1.5.)	2014.-2020.	Muzeji			BF
		1.5.6. Kā nozares darbinieku profesionalitātes stimulu sekmēt muzeju kritikas un analīzes izpausmes.	2014.-2020.	KM, LKA, profesionālās NVO	Muzeji		BF
		1.5.7. Pilnveidot atzinības un apbalvojumu sistēmu par nozīmīgiem sasniegumiem muzeju nozarē nacionālajā un starptautiskajā līmenī. (RL, 1/4.1.3)	2015 II pusg.-2020	KM	Nozares NVO		BF

1.6.	Nozares pārvaldība	1.6.1. Turpinot muzeju akreditāciju kā nozīmīgu nozares pārvaldības mehānismu, izvērtēt un pilnveidot muzeju akreditācijas un reģistrācijas sistēmu, nodrošinot muzeju darba kvalitātes analīzi. (RL 1/4.2.5.)	2015.	KM	LMP		BF
		1.6.2. Pilnveidot Latvijas Muzeju padomes darbu, sekmējot valstisko un nevalstisko nozares pārstāvju produktīvu sadarbību un viedokļu apmaiņu, kā arī nodrošinot informācijas apriti.	2015.	LMP	LMB, citas NVO		BF
		1.6.3. Izveidot muzeju nozari aptverošu muzeju apmeklētāju analīzes sistēmu, kā arī nodrošināt regulārus muzeju auditorijas pētījumus. (RL, 1/4.3.2.)	2015. – 2020.	KM		180 000* euro	VI
		1.6.4. Veikt izmaiņas muzeju apmeklētības uzskaitē, iekļaujot tajā muzeju mājaslapu tiešsaistes apmeklējumus.	2015.	KM			BF
		1.6.5. Izvērtēt nepieciešamību nozares normatīvās bāzes pilnveidošanai.	2015.-2016.	KM	LMP		BF
		1.6.6. Izstrādāt priekšlikumus muzejiem daļēji pielīdzināmo institūciju vietas un lomas definēšanai kultūras mantojuma kontekstā.	2017.-2018.	KM	LMP		BF
		1.6.8. Pilnveidot Latvijas digitālo Kultūras karti, lai nodrošinātu ievadīto datu pilnvērtīgu	2015.	KM, KISC	Muzeji		BF

		izmantošanu un analīzi.					
		1.6.9. Organizēt sadarbību ar citām atmiņas institūcijām ar kultūras mantojuma saglabāšanu saistīto jautājumu risināšanā.	2014.-2020.	LMP	LBP, LAP		BF

2. RADOŠIE REĢIONI (NAP – IZAUGSMI ATBALSTOŠĀS TERITORIJAS)

Mērķis		<i>Lai paaugstinātu dzīves un darba vides kvalitāti un pilnvērtīgi izmantotu muzeju sociālekonomiskās un vietējo identitāti stimulējošās ietekmes potenciālus, nodrošināt muzeju pakalpojumu pieejamību, kultūrvēstures profesionālu pētniecību un vietējās savdabības popularizēšanu Latvijas reģionos.</i>					
Nr.p.k.	Rīcības virziens	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums	Finansējuma avoti
2.1.	Muzeji kā dzīves vides kvalitātes faktors	2.1.1. Īstenot muzeju ekspozīciju modernizācijas programmu.	2014.-2020.	KM		Skat. 1.4.1.	NAP
		2.1.2. Sekmēt NMK un muzeju izstāžu apriti un pieejamību reģionos.	2014.-2020.	KM	Muzeji		BF, VKKF
		2.1.3. Turpināt projektu konkursus par valsts atbalstu akreditētajiem pašvaldību, autonomajiem un privātajiem muzejiem nacionāli nozīmīgu projektu īstenošanai. (RL, 4/1.1.5.)	2014.-2020.	KM	Muzeji	560 000 euro	BF palielinājums
2.2.	Muzeji kā reģionu sociālekonomiskās aktivitātes stimuls.	2.2.1. Stiprinot muzeju kapacitāti, veicināt nodarbinātību Latvijas reģionos, nodrošinot darba vietas muzejos.	2015.-2020.	KM, citas ministrijas, pašvaldības	Muzeji	17 193 449* euro	BF
		2.2.2. Mērķtiecīgi izmantot ES struktūrfondu un cita starptautiskā finansējuma iespējas muzeju infrastruktūras pilnveidošanai:	5.5.1.				
		- Krustpils pils A korpusa atjaunošana, restaurēšana un infrastruktūras sakārtošana, ekspozīciju izveide	2014.-2020.	Jēkabpils pilsētas pašvaldība	Jēkabpils vēstures muzejs	2 325 363 euro –	ERAF, pašv. finansējums
		- Ventspils muzeja Piejūras brīvdabas muzeja Krājuma un ekspozīcijas ēkas, kā arī darba telpu būvniecība	2017.-2020.	Ventspils muzejs	Ventspils pašvaldība	4 235 294 euro	ERAF, pašv. finansējums
		- Pāles novadpētniecības muzeja paplašināšana	2014.- 2020.	Limbažu novada pašvaldība	Pāles novadpētn. muzejs	143 000 euro	ERAF, pašv. finansējums
		- Ogres Vēstures un mākslas muzeja jaunās ēkas būvniecība	2014.- 2018.	Ogres novada pašvaldība	Ogres Vēstures un mākslas muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	ERAF, pašv. finansējums
		- Braku muzeja krājuma glabātavas un	2014.-2019.	Ērgļu novada	R.Blaumaņa	552 000 euro	ERAF, pašv.

		administrācijas ēkas celtniecība		pašvaldība	memoriālais muzejs		finansējums
		- Braku muzeja projekts „Braku rijas atjaunošana”	2017.	Ērgļu novada pašvaldība	R.Blaumaņa memoriālais muzejs	56 087 <i>euro</i>	ELFLA (Eiropas Lauku Fonds lauku attīstībai)
		- Ekspozīcija restaurējamās Preiļu pils 2.stāvā	2017.-2020.g.	Preiļu novada pašvaldība	Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	Pašv. finansējums, projektu finansējums
		- Gulbenes novada vēstures un mākslas muzeja izveide Vecgulbenes muižas Sarkanajā pilī, piebūve un teritorijas labiekārtošana	2014.-2020.	Gulbenes novada pašvaldība	Gulbenes pilsētas pārvalde, Gulbenes novada vēstures un mākslas muzejs	2 703 456 <i>euro</i>	ES fondi, pašv. finansējums
		- Valkas novadpētniecības muzeja fasādes renovācija un muzeja krātuves un ekspozīciju telpu projektēšana un būvniecība	2014.-2016.	Valkas novada dome	Valkas novadpētn. muzejs	1 033 005 <i>euro</i>	ES fondi, pašv. finansējums
		- Daugavpils novadpētniecības un mākslas muzeja infrastruktūras uzlabošana un ekspozīciju paplašināšana	2014.- 2020.	Daugavpils pilsētas dome	Daugavpils novadpētn. un mākslas muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	ES fondi, pašv. finansējums
		- Valmieras muzeja Kolekciju mājas un interaktīvo sajūtu centra (Valteru namiņš) izveide	2014.-2020.	Valmieras pilsētas pašvaldība	Valmieras muzejs	426 861 <i>euro</i>	ES fondi, pašvaldības budžets
		- Valmieras pilsdrupu, pilsētas viduslaiku nocietinājumu konservācija un kultūrvides integrācija daudzveidīga muzeja un tūrisma pakalpojumu infrastruktūrā	2015.-2020.	Valmieras pilsētas pašvaldība	Valmieras muzejs	175 000 <i>euro</i>	ES fondi, pašv. finansējums
		- Ģ.Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeja telpu renovācija un rekonstrukcija, krātuves attīstība.	2015.-2020.	Jelgavas pilsētas pašvaldība	Ģ.Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs	3 160 000 <i>euro</i>	ES fondi, pašv. finansējums
		- Aizputes novadpētniecības muzeja attīstība – pagrabstāva remonts, lauku teritorijas labiekārtošana	2014.-2015.	Aizputes novada pašvaldība	Aizputes novadpētniecības muzejs	147 010 <i>euro</i>	LAD, pašv. finansējums
		- Ludzas Novadpētniecības muzeja Brīvdabas un etnogrāfijas nodaļas objekta "Rija" restaurācija	2014.-2015.	Ludzas novada pašvaldība	Ludzas Novadpētniecības muzejs	109 000 <i>euro</i>	LAD, pašv. finansējums

		- Ludzas Novadpētniecības muzeja Brīvdabas un etnogrāfijas nodaļas objekta "Keramikas darbnīca" restaurācija	2015.-2020.	Ludzas novada pašvaldība	Ludzas Novadpētniecības muzejs	80 000 <i>euro</i>	LAD, pašv. finansējums
		- Kubalu skolas-muzeja vēsturiskās ēkas rekonstrukcija	2015.-2020.	Dundagas novada pašvaldība	Kubalu skola-muzejs	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	Pašv. Finansējums, LAD
		2.2.3. Īstenot programmā „Mantojums 2018” plānoto kultūras objektu izveidi un renovāciju:					
		-Muzeju krātuvju komplekss Rīgā, Pulka ielā; (RL, 4/3.1.7.)	2013.-2019.	VAS VNĪ	KM	25 745 640 <i>euro</i>	VI
		-Latvijas Okupācijas muzeja rekonstrukcija; (RL, 4/3.1.5.)	2012.-2020.	VAS VNĪ	LOM	7 392 743 <i>euro</i>	VI
		-LNMM galvenās ēkas rekonstrukcija (RL, 4/3.1.4.)	2012.-2016.	RD	LNMM	34 000 000 <i>euro</i>	RD invest., ERAF
		-Rakstniecības un mūzikas muzeja rekonstrukcija, t.sk. ekspozīcijas (RL, 4/3.1.4.)	2014.-2020.	VAS VNĪ	RMM	4 947 685 <i>euro</i>	VI
		-Raiņa muzeju atjaunošana (Rīgā, Jūrmalā, Tadenavā), t.sk. ekspozīcijas (RL, 4/3.1.5.)	2014.- 2016.	VAS VNĪ	MMA	2 562 340 <i>euro</i>	EEZ
		-Raiņa muzeja „Jasmuiža” Latgales tradicionālās kultūras centra izveidošana	2014. – 2015.	VAS VNĪ	MMA	164 629 <i>euro</i>	ES ELFLA
		-J.Akuratera muzeja atjaunošana	2014.- 2016.	VAS VNĪ	KM	246 440 <i>euro</i>	EEZ, VI
		2.2.4. Sadarbībā ar tūrisma industriju izstrādāt kultūras tūrisma piedāvājumu Latvijas reģionos, stimulējot pakalpojumu sfēras attīstību. (RL, 4/2.3.5)	2016.- 2020.	KM, EM, TAVA	Muzeji	Izmaksas tiks noskaidrotas pēc projekta izstrādes	ES Pārrobežu projekti
2.3.	Muzeju partnerība kā kvalitātes un pievienotās vērtības priekšnoteikums nozares attīstībai Latvijas	2.3.1. Izstrādāt priekšlikumus muzeju hierarhiskā atbalsta un attīstības sistēmas izveidei visā Latvijā, veicinot nacionālā, reģionālā un vietējā mēroga	2016.	LMP	Muzeji		BF

	reģionos.	muzeju sabalansētu un sinerģisku attīstību.					
		2.3.2. Veicināt nacionālo, reģionālo un lokālo muzeju sadarbību pētniecībā, veidojot kvalitatīvus tūrisma produktus un popularizējot Latvijas kultūrvides vērtības.	2014.-2020.	Muzeji			BF
		2.3.3. Nodrošināt metodisku atbalstu skolu novadpētniecības darbam un citām ar kultūrvēsturisko mantojumu saistītām institūcijām.	2014.-2020.	Muzeji			BF

3. RADOŠĀ IZGLĪTĪBA

Mērķis		Lai sekmētu sabiedrības pilnveides iespējas visa mūža garumā, kā arī veidotu muzeju nākotnes auditoriju, radīt mūsdienīgus pakalpojumus bērnu, jauniešu un pieaugušo auditorijām.					
Nr.p.k.	Rīcības virziens	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums	Finansējuma avoti
3.1.	Muzeju ieguldījums formālās izglītības procesā.	3.1.1. Radīt un uzturēt sistēmu, tai skaitā informācijas kanālus, kas veicina izglītības iestāžu un muzeju sadarbību.	2014.-2020.	KM, IZM			BF
		3.1.2. Iesaistot pilsētu un novadu Izglītības pārvaldes, veicināt aktivitātes, kas nodrošina programmas „Latvijas skolas soma” realizāciju Latvijā, tostarp izstrādāt muzejpedagoģiskās programmas un nodrošināt to pieejamību bērniem un jauniešiem visā Latvijas teritorijā. (RL, 2/1.1.1.)	2016.-2020.	KM, pašvaldības	Muzeji, IZM, VKKF	2 500 000* euro	VI
		3.1.3. Veicināt muzeju un izglītības iestāžu sadarbību labās prakses popularizēšanā, izstrādāt sadarbību motivējošu sistēmu.	2014.-2020.	KM, profesionālās NVO	Muzeji		BF
		3.1.4. Veidot un regulāri atjaunot kvalitatīvu muzeju piedāvājumu skolām.	2014.-2020.	Muzeji			BF
3.2.	Muzeju ieguldījums mūžizglītībā.	3.2.1. Attīstīt muzejus kā sabiedrības mūžizglītības resursu, veidojot ar muzeja profilu saistītu konkurētspējīgu izglītības piedāvājumu. (RL, 2/1.2.1.)	2015.-2020.	KM	Muzeji	3 923 000* euro	VI
		3.2.2. Pilnveidot muzeju mūžizglītības piedāvājuma pieejamību dažādām	2014.-2020.	Muzeji			BF

		mērķauditorijām (darba laiki; cilvēki ar īpašām vajadzībām; brīvprātīgo iesaiste).					
		3.2.3. Sagatavot un nodrošināt muzeju piedāvājumu izglītības darbinieku profesionālās pilnveides programmām.	2014.-2020.	Muzeji	IZM		BF

4. KULTŪRA UN EKONOMIKA

Mērķis		Lai veidotu sabiedrības izpratni par muzeju ekonomisko potenciālu, informētu par ceļiem, kādos muzejos ieguldītais publiskais finansējums atgriežas tautsaimniecības apritē, stiprināt un popularizēt muzeja resursu izmantošanu tūrisma un radošās industrijas produktu veidošanā, pilnveidot mārketinga instrumentu izmantošanu muzeju darbā.					
Nr.p.k.	Rīcības virziens	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums	Finansējuma avoti
4.1.	Muzeji kā kultūras tūrisma resurss.	4.1.1. Īstenot muzeju ekspozīciju atjaunošanas un modernizācijas projektus, konkurētspējīgi iekļaujoties kultūras industrijā. (RL, 4/1.1.6.)	2014.-2020.	KM	Muzeji	Skat. 1.4.1.	NAP
		4.1.2. Veidot muzeju, izglītības, kultūras iestāžu un NVO sadarbības projektus nacionāla un reģionāla mēroga kultūrtūrisma produktu radīšanai. Sadarbībā ar tūrisma industriju izstrādāt jaunus tūrisma produktus un pasākumus, kas piemēroti vietējām un ārvalstu mērķauditorijām. (RL, 4/2.3.5.)	2016.-2020.	KM, EM, TAVA, plānošanas reģioni	Muzeji, profesionālās NVO		Pārrobežu programmu finansējums konkursa kārtībā
		4.1.3. Pilnveidot muzeju un tūrisma sektora abpusēji ieinteresētu sadarbību.	2014.-2020.	LMP	Muzeji		BF
4.2.	Muzeji kā kultūras un radošo industriju resurss.	4.2.1. Pilnveidot muzeju krājuma pieejamības un izmantošanas iespējas kultūras mantojumā sakņotu inovatīvu produktu veidošanai radošo industriju sektorā.	2014.-2020.	Muzeji	Radošo industriju sektors		BF, VKKF
		4.2.2. Atbalstīt muzeju virtuālo ekspozīciju, izstāžu un pedagoģisko programmu veidošanu digitālajā vidē, kā arī muzeju, izglītības iestāžu,	2014.-2020.	KM	Muzeji	Skat. 1.4.1.	NAP

		pētniecisko institūciju un sabiedrības iniciatīvas grupu sadarbību šo produktu attīstībā. (RL, 4/1.1.6.)					
		4.2.3. Sekmēt inovatīvus risinājumus muzeju produktu (ekspozīciju/izstāžu) veidošanā sadarbībā ar radošo industriju sektoru.	2014.-2020.	Muzeji	Radošo industriju sektors		VKKF
4.3.	Muzeju mārketinga pilnveidošana.	4.3.1. Veikt analīzi par tirgzinību principu kavējošajiem faktoriem muzeju darbā, rosināt izmaiņas normatīvajos aktos šķēršļu novēršanai.	2015.	KM			BF
		4.3.2. Attīstīt tirgzinības principus muzeju darbībā, pilnveidojot muzeju pakalpojumus (cenu politika; pieprasījuma izpēte; atgriezeniskā saite).	2014.-2020.	Muzeji			BF
		4.3.3. Pilnveidot muzeju apmeklētājus apkalpojošā personāla profesionalitāti.	2014.-2020.	Muzeji, KM			BF
		4.3.4. Veikt pētījumu par muzeju sektora potenciālo ieguldījumu tautsaimniecībā. (RL, 1/4.3.2.)	2015.-2020	KM		180 000* euro	VI
		4.3.5. Izstrādāt un ieviest valsts garanta sistēmu kultūras vērtību starptautiskās aprites ekonomiski izdevīgākai un aktīvākai nodrošināšanai. (RL, 1/3.1.7)	2016.-2017.	KM	LMP, FM		BF

7. Rezultatīvie rādītāji

1.rīcības virziens - „Muzeji kā nozīmīga nacionālās vērtības uzturoša sistēma”

	Rādītāji	2013	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
		Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde
1.1.	Kopējais atklāto ekspozīciju skaits	34	24	33	21	41	27	51	23		22		22		24	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	9	5	14	2	13	8	13	4		3		3		5	
	Pašv. muzejos	15	15	17	15	26	15	30	15		15		15		15	
	Auton. muzejos	3	2	1	2	1	2	6	2		2		2		2	
	Privātajos muzejos	7	2	1	2	1	2	2	2		2		2		2	
1.2.	Kopējais NMK papildinājums	74 668	71 500	69 045	71 500	74 681	71 500	76 342	71 500		71 500		71 500		71 500	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	36 442	36 400	32 020	36 400	36 264	36 400	42 602	36 400		36 400		36 400		36 400	
	Pašv. muzejos	32 989	30 000	30 568	30 000	30 317	30 000	27 350	30 000		30 000		30 000		30 000	
	Auton. muzejos	3 108	3 100	4 199	3 100	5 337	3 100	3 712	3 100		3 100		3 100		3 100	
	Privātajos muzejos	2 129	2 000	2 258	2 000	2 406	2 000	2 678	2 000		2 000		2 000		2 000	
1.3.	Zinātnisko publikāciju skaits	649	650	738	650	774	650	592	650		650		650		650	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	280	280	351	280	434	280	247	280		280		280		280	
	Pašv. muzejos	286	300	342	300	306	300	278	300		300		300		300	
	Auton. muzejos	65	60	33	60	13	60	32	60		60		60		60	
	Privātajos muzejos	18	10	12	10	21	10	35	10		10		10		10	
1.4.	Kopējais restaurēto priekšmetu skaits	11 719	11 645	11 064	11 645	11 895	11 645	11 497	11 645		11 645		11 645		11 645	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	6 140	6 100	6 277	6 100	6 951	6 100	5 989	6 100		6 100		6 100		6 100	

	Pašv. muzejos	5 524	5 500	4 770	5 500	4 820	5 500	5 369	5 500		5 500		5 500		5 500	
	Auton. muzejos	7	5	9	5	44	5	27	5		5		5		5	
	Privātajos muzejos	48	40	8	40	80	40	112	40		40		40		40	
1.5.	Kopējais izmantoto NMK priekšmetu skaits - % no kopējā krājuma priekšmetu skaits muzejos	440 299 7,34 %	7%	485 444 7,99 %	7%	515 762 8,39 %	7%	572 063 9,14%	7%		7%		7%		7%	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	237 190 6,61 %	7%	227 901 6,30 %	7%	273 357 7,48 %	7%	281 804 7,61%	7%		7%		7%		7%	
	Pašv. muzejos	173 763 7,77 %	8%	205 686 9,00 %	8%	208 608 9,00 %	8%	248 844 10,61%	8%		8%		8%		8%	
	Auton. muzejos	16 916 12,04 %	12%	35 951 40,53 %	12%	24 859 25,98 %	12%	25 694 20,07%	12%		12%		12%		12%	
	Privātajos muzejos	12 430 15,06 %	15%	15 906 18,76 %	15%	8 938 11,26 %	15%	15 721 19,15%	15%		15%		15%		15%	
1.6.	Kopējais viena gada laikā digitalizēto priekšmetu skaits NMKK - % no kopējā krājuma priekšmetu skaita šajos muzejos	47 334 0,80 %	1%	60 712 1 %	1%	87 598 1,42%	1%	84 790 1,35%	1%		1%		1%		1%	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	16 247 0,45 %	0,5%	22 513 0,62 %	0,5%	35 697 0,97 %	0,5%	28 433 0,78%	0,5%		0,5%		0,5%		0,5%	
	Pašv. muzejos	28 559 1,27 %	1%	36 346 1,59 %	1%	48 267 2,08 %	1%	50 587 2,16%	1%		1%		1%		1%	
	Auton. muzejos	1 026 1,19 %	1%	859 0,97 %	1%	3 142 3,28 %	1%	3 917 3,06%	1%		1%		1%		1%	
	Privātajos muzejos	1 502 1,82 %	2%	994 1,17 %	2%	2 418 3,04 %	2%	1 853 2,26%	2%		2%		2%		2%	
1.7.	Apmeklējumu skaits	2 620 672	2 600 000	2 947 809	2 600 000	3 259 783	2 700 000	3 507 062	2 700 000		2 800 000		2 800 000		2 900 000	
	t.sk.:															

	Valsts muzejos	1 469 305	1 450 000	1 555 813	1 450 000	1 734 388	1 520 000	1 805 873	1 520 000		1 590 000		1 590 000		1 690 000	
	Pašv. muzejos	917 806	920 000	1 092 780	920 000	1 204 277	920 000	1 286 791	920 000		950 000		950 000		950 000	
	Auton. muzejos	144 871	141 000	137 261	141 000	173 183	171 000	284 912	171 000		171 000		171 000		171 000	
	Privātajos muzejos	88 690	89 000	161 955	89 000	147 985	89 000	129 486	89 000		89 000		89 000		89 000	
1.8.	Tālākizglītības dalībnieku skaits	259	250	251	250	395	250	280	250		250		250		250	
1.9.	Akreditāciju veikušo muzeju skaits	24	26	23	28	25	13	17	19		25		19		23	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	0	2	2	5	5	4	4	4		0				3	
	Pašv. muzejos	20	19	17	22	19	7	8	14		21		15		18	
	Auton. muzejos	1	4	4	1	1	1	3	0		1		4		1	
	Privātajos muzejos	3	1	0	1	0	1	2	1		3				1	

2.rīcības virziens – „Radošie reģioni”

	Rādītāji	2013	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
		Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde
2.1.	Kopējais atklāto izstāžu skaits	1 107	1 150	1 083	1 150	1129	1 150	1180	1 150		1 175		1 150		1 150	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	255	270	242	270	271	270	227	270		280		270		270	
	Pašv. muzejos	806	835	804	835	805	835	886	835		850		835		835	
	Auton. muzejos	35	40	23	40	36	40	48	40		40		40		40	
	Privātajos muzejos	11	5	14	5	17	5	19	5		5		5		5	
2.2.	Kopējais ceļojošo izstāžu eksponēšanas vietu skaits	283	275	383	275	299	275	337	275		275		275		275	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	77	80	103	80	89	80	123	80		80		80		80	
	Pašv. muzejos	158	150	223	150	156	150	152	150		150		150		150	

	Auton. muzejos	7	5	7	5	2	5	20	5		5		5		5	
	Privātajos muzejos	41	40	50	40	47	40	42	40		40		40		40	
2.3.	Pilnveidoto infrastruktūras objektu skaits (ārpus Rīgas)	37	30	43	30	18	30	20	30		30		30		30	
	t.sk.:															
	Rīgas plānošanas reģions	6	2	8	6	5	6	9	6		6		6		6	
	Vidzemes plānošanas reģions	7	6	11	6	2	6	2	6		6		6		6	
	Zemgales plānošanas reģions	9	6	11	6	5	6	3	6		6		6		6	
	Kurzemes plānošanas reģions	6	6	5	6	3	6	5	6		6		6		6	
	Latgales plānošanas reģions	9	6	8	6	3	6	1	6		6		6		6	
2.4.	Pilnveidoto infrastruktūras objektu skaits programmā „Mantojums 2018”	0	0	0	2	2	6	4	3		2		0		2	

3.rīcības virziens – „Radošā izglītība”

	Rādītāji	2013 ²⁹	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
		Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde
3.1.	Kopējais muzejpedagoģisko programmu norišu skaits skolēniem un pirmsskolas vecuma bērniem	6 868	6 000	5 153	6 000	5 085	6 000	5 681	6 000		6 000		6 000		6 000	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	2 497	2 500	1 584	2 500	1 677	2 500	1 634	2 500		2 500		2 500		2 500	
	Pašv. muzejos	3 815	3 000	3 014	3 000	2 998	3 000	3 342	3 000		3 000		3 000		3 000	
	Auton. muzejos	333	300	224	300	191	300	471	300		300		300		300	
	Privātajos muzejos	223	200	331	200	219	200	234	200		200		200		200	
3.2.	Kopējais muzejpedagoģisko programmu norišu skaits pieaugušajiem, ģimenēm u.c. (izņemot skolēnus)	Skat. 29.piezīmi	400	2 133	400	2 502	400	2 363	400		400		400		400	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	0	100	746	100	848	100	765	100		100		100		100	
	Pašv. muzejos	0	200	1 295	200	1 584	200	1 411	200		200		200		200	
	Auton. muzejos	0	50	84	50	172	50	184	50		50		50		50	
	Privātajos muzejos	0	50	8	50	2	50	3	50		50		50		50	
3.3.	Kopējais skolēnu	261 941	265 000	281 308	265 000	286 015	265 000	313 089	265 000		265 000		265 000		265 000	

²⁹ Līdz 2013. gadam statistika par muzejpedagoģiskajām programmām nav dalīta pēc mērķauditorijām. Turpmāk programmas tiks dalītas skolēniem un pirmsskolas vecuma bērniem (rādītājs 3.1.) un programmas pieaugušajiem un ģimenēm (rādītājs 3.2.)

	apmeklējumu skaits (grupās)															
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	110 830	115 000	112 736	115 000	116 427	115 000	123 315	115 000		115 000		115 000		115 000	
	Pašv. muzejos	131 702	126 000	138 951	126 000	142 242	126 000	148 461	126 000		126 000		126 000		126 000	
	Auton. muzejos	14 365	19 000	20 182	19 000	19 969	19 000	29 137	19 000		19 000		19 000		19 000	
	Privātajos muzejos	5 044	5 000	9 439	5 000	7 377	5 000	12 176	5 000		5 000		5 000		5 000	

4.rīcības virziens – „Kultūra un ekonomika”

	Rādītāji	2013	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
		Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde	Plānots	Izpilde
4.1.	Kopējais ārvalstu tūristu apmeklējumu skaits (grupās)	221 717	230 000	266 749	230 000	241 652	230 000	272 267	230 000		230 000		230 000		230 000	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	173 701	181 900	213 255	181 900	187 015	181 900	216 366	181 900		181 900		181 900		181 900	
	Pašv. muzejos	30 016	30 000	42 351	30 000	37 943	30 000	35 861	30 000		30 000		30 000		30 000	
	Auton. muzejos	10 267	10 300	8 301	10 300	9 332	10 300	12 872	10 300		10 300		10 300		10 300	
	Privātajos muzejos	7 733	7 800	2 842	7 800	7 362	7 800	7 168	7 800		7 800		7 800		7 800	
4.2.	Kopējie muzeju pašieņēmumi (euro) (% no kopējā budžeta)	4 077 320 15,85 %	16%	4 432 784 13,54 %	16%	5 132 374 13,08%	16%	6 166 170 15,49%	16%		16%		16%		16%	
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	3 122 075 21,3 %	21%	3 388 629 16,2 %	21%	3 734 696 16,9 %	21%	4 131 256 17,55%	21%		21%		21%		21%	
	Pašv. muzejos	742 086 8,5 %	8%	839 233 9,0 %	8%	454 554 8,7 %	8%	1 003 179 9,37%	8%		8%		8%		8%	
	Auton. muzejos	197 021 15,2 %	15%	184 570 14,6 %	15%	245 054 5,6	15%	888 582 20,46%	15%		15%		15%		15%	
	Privātajos muzejos	16 138 1,6 %	1,5%	20 351 2,0 %	1,5%	138 070 12,7 %	1,5%	143 153 11,63%	1,5%		1,5%		1,5%		1,5%	
4.3.	Kopējais	1 824	1 820	1 907	1 820	1 931	1 820	2 005	1 820		1 820		1 820		1 820	

	muzejos nodarbināto skaits															
	t.sk.:															
	Valsts muzejos	984	980	1 017	980	1 003	980	1 035	980		980		980		980	
	Pašv. muzejos	703	700	741	700	770	700	790	700		700		700		700	
	Auton. muzejos	74	75	76	75	77	75	103	75		75		75		75	
	Privātajos muzejos	63	65	73	65	81	65	77	65		65		65		65	

8. Stratēģijas īstenošanas novērtēšanas kārtība

Muzeju nozares stratēģijas īstenošana tiek vērtēta katru gadu pēc muzeju darbības statistisko datu apkopošanas Latvijas Digitālajā kultūras kartē, sadaļā „Rezultatīvie rādītāji” norādot attiecīgā rādītāja izpildi.

Līdz 2017. gada 1.aprīlim tiek nodrošināta nepieciešamā informācija „Radošās Latvijas” īstenošanas starpposma informatīvajam ziņojumam iesniegšanai Ministru kabinetā, bet līdz 2021.gada 1.aprīlim informācija pamatnostādņu „Radošā Latvija” īstenošanas gala ziņojumam iesniegšanai Ministru kabinetā.

Nepieciešamības gadījumā Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta Muzeju nodaļa sagatavo grozījumus Muzeju nozares stratēģijā un aktualizēto versiju iesniedz apstiprināšanai kultūras ministram.

Nacionālās programmas „Kultūra” (NPK)

Muzeju nozares darbības virzienu un aktivitāšu rezultāti

1. Saikne ar sabiedrību.³⁰

Nodrošinot muzeju darbības atbilstību to lietotāju vajadzībām,:		
1.1.	padarīt muzejus par mūžizglītības sastāvdaļu , veidojot programmas dažādām interešu un vecuma grupām;	
1.2.	veidot valsts programmu muzeju un izglītības iestāžu sadarbībai , kas ietver informācijas nodrošinājumu par muzeju piedāvājumu, nepieciešamos resursus muzeja apmeklējumiem mācību procesa ietvaros, muzeju tehnisko nodrošinājumu un modernizāciju, kas respektē skolēnu vecuma grupu īpatnības un mūsdienu tehnoloģiskās iespējas, pedagogu un muzeju darbinieku regulāru sadarbību;	
1.3.	izmantojot muzeju iespējas sabiedrības integrācijas procesu sekmēšanai , veidojot cittautiešu skolēniem paredzētas muzejpedagoģiskās programmas, atbalstot nacionālo minoritāšu iniciatīvas sava kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā;	
1.4.	piemērot muzejus ģimeņu apmeklējumiem , iekārtojot bērnu laukumus, kafējnīcas u.c., kā arī radot citas pakalpojumu sniegšanas iespējas;	
1.5.	pielāgot muzejus personām ar īpašām vajadzībām , izveidojot liftus, specifiskus informācijas sniegšanas līdzekļus u.c.;	
1.6.	veidot muzeju par pievilcīgu vietējā un starptautiskā kultūrtūrisma objektu , nodrošinot informāciju – ceļa norādes, informāciju tūrisma centriem, Internetam u.c. medijiem, anotācijas un bukletus svešvalodās, regulārus radio un televīzijas raidījumus par muzejiem, žurnālu “Muzejs”, piedalīšanos starptautiskajos tūrisma gadatirgos, sadarbojoties ar vietējām un starptautiskajām tūrisma firmām;	
1.7.	iesaistīties Latvijas tēla veidošanā , sniedzot informāciju par kultūrvēsturisko vidi, veidojot izstādes eksponēšanai ārzemēs, reklāmfilmās (video, CD) par kultūras mantojumu Latvijā;	
1.8.	radīt maksimāli ērtu, operatīvu un mūsdienīgu muzeju resursu pieejamības sistēmu, izveidojot automatizētu datu bāzi par muzeju krājumu un pakalpojumiem.	

■ Izpildīts
 ■ Daļēji izpildīts
 ■ Neizpildīts



1.1. Identificējot būtiskākās aktivitātes muzeju saiknes uzturēšanai ar sabiedrību, kā primārā NPK ir izvirzīta muzeju izglītojošā potenciāla izmantošanas nepieciešamība, padarot muzejus par mūžizglītības sastāvdaļu. Līdzās dažādām muzeju komunikācijas formām, kur izglītības aspekts ir klātesošs, taču pakārtotā veidā, muzejpedagoģiskās programmas ir tieši orientētas uz izglītojošo darbību, veidojot piedāvājumu konkrētām mērķgrupām, respektējot vecumposmu vajadzības. Muzeju/apskates vietu skaits, kuros tiek īstenota vismaz viena muzejpedagoģiskā programma, kopš 2003. gada līdz 2011.gadam ir

³⁰ Pārskats par NPK izpildi strukturēts, norādot NPK definēto darbības virzienu, piem., „Saikne ar sabiedrību”, tālāk norādīts attiecīgā darbības virziena ietvaros izvirzītie uzdevumi. Seko katra uzdevuma izpildes raksturojums: izpildīts (zaļš); daļēji izpildīts (dzeltens); neizpildīts (oranžs). Turpmāk tekstā sniegts komentārs par katra uzdevuma izpildi.

pieaudzis no 70 līdz 108. Muzejpedagoģisko nodarbību norišu skaits ir strauji palielinājies pēdējos trijos gados: 2009. gadā – 3797, 2010. gadā – 4674, 2011. gadā – jau 5975. Statistikas dati liecina par muzejpedagoģisko programmu nostiprināšanos muzeju piedāvājumā, kļūstot par dominējošo komunikācijas formu. To sekmējis 2001.gadā Muzeju valsts pārvaldes organizētais muzejpedagoģisko programmu konkurss, tālākizglītības kursi muzeju izglītojoša darba speciālistiem; kā mūžizglītības aspekta aktualizācija ir vērtējama 2008.gadā Latvijas Muzeju biedrības uzsāktā muzeju sadarbības akcija „Mācību nedēļa pieaugušajiem”.

1.2. Lai sekmētu muzeju ieguldījumu formālajā izglītībā, NPK paredzēta valsts programmas izveide muzeju un izglītības iestāžu sadarbībai. Oficiāla valsts programma nav izveidota. Muzeji regulāri sadarbojas ar mācību priekšmetu asociācijām, informējot par aktuālo piedāvājumu. Muzeji saikni ar izglītības nozari ir mēģinājuši stiprināt, sniedzot informāciju IZM mājaslapā par muzeju piedāvājumu izglītības standartu īstenošanai. Reorganizējot IZM struktūru un izvērtējot muzeju sagatavotās informācijas kvalitāti, secināts, ka tā nav pietiekoši aktuāla, tāpēc tās publicēšana pārtraukta.

1.3. NPK īpaši akcentēta muzeju iespēju izmantošana sabiedrības integrācijas procesu sekmēšanā, paredzot muzeju atbalstu nacionālo minoritāšu iniciatīvām sava kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā. Plašāku publicitāti ir guvušas Jēkabpils vēstures muzeja un vecticībnieku sadarbības aktivitātes, Krāslavas vēstures un mākslas muzeja ekspozīcija „Pieci airi”. Tomēr kopumā muzeju potenciāls nacionālo minoritāšu mantojuma saglabāšanā un popularizēšanā ir bijis fragmentārs.

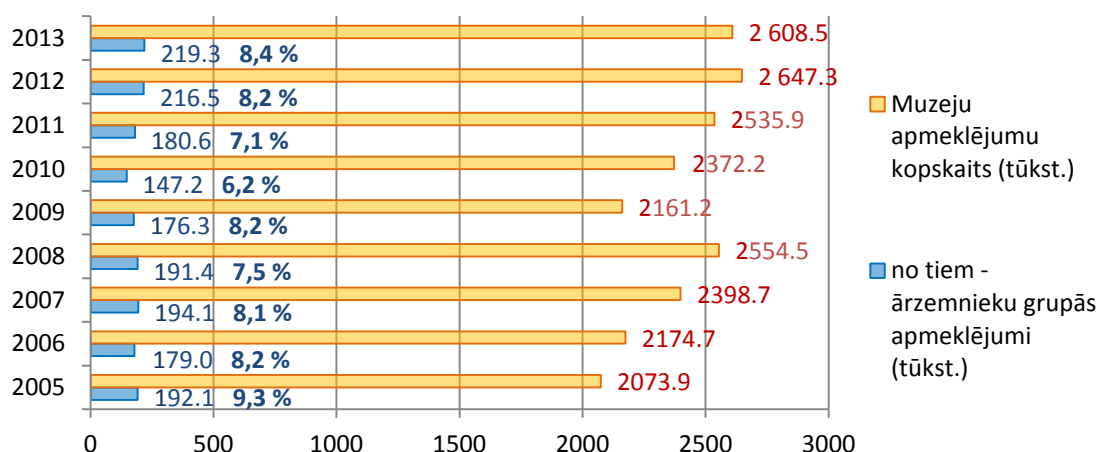
1.4. Īstenojot NPK uzdevumu radīt motivāciju un draudzīgāku vidi ģimeņu apmeklējumiem, ir paplašinājies muzeju piedāvājums, organizējot speciālas ģimeņu apmeklējumu dienas un ģimenēm domātus pasākumus, piedāvājot bērniem dzimšanas dienu svinēšanas iespējas muzejos. Vairākos muzejos izveidotas ģimenes biļetes, tādējādi mazinot pieejamības finansiālos šķēršļus. Lielākajā daļā muzeju pirmsskolas vecuma bērniem noteikta bezmaksas ieeja. Muzeju motivēšanai kalpo nominācija „Ģimenei draudzīgs muzejs” Latvijas Muzeju biedrības organizētajā ikgadējā konkursā. Nevalstiskās organizācijas „Creative Museum” veiktā analīze (publikācijas interneta vietnē www.creativemuseum.lv) par to, kā muzejos jūtas ģimenes ar maziem bērniem, līdztekus vides pieejamības šķēršļiem kā nozīmīgu faktoru min arī muzeja personāla attieksmi.

1.5. Lai iegūtu objektīvu pārskatu par muzeju pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, muzeji kopš 2010. gada Latvijas digitālajā kultūras kartē sniedz informāciju par muzeju sniegtajiem pakalpojumiem un piemērotas vides nodrošināšanu invalīdiem. 91 muzejs jeb 64,5% no kopējā muzeju skaita uzskata, ka tiek nodrošināta pieejamība muzeju apmeklētājiem ar kustību, redzes, dzirdes u.c. traucējumiem (attiecīgi 30 jeb 75% valsts, 54 jeb 62 % pašvaldību muzeju, 7 jeb 50 % autonomo un privāto muzeju)³¹. Pieejamības aspekts ir respektēts muzejos, kuros veikti infrastruktūras renovācijas darbi (piem., Rundāles pils muzejā, Mākslas muzejā Rīgas Biržā, Turaidas muzejrezervātā). Muzeja pieejamības nodrošinājuma raksturojums tiek iekļauts muzeju mājaslapās. Ieguldījumu muzeju pieejamības sekmēšanā deva Muzeju valsts pārvaldes administrētās VKKF kultūras programmas „Nacionālas nozīmes projekti akreditētajos muzejos” īstenošana 2005. - 2009.gadā, kuras ietvaros tika atbalstīti projekti ar mērķi veicināt muzeju pieejamību, mazinot intelektuālos, kultūras, psiholoģiskos un informācijas pieejamības šķēršļus.³²

³¹ Uzskaitītas apskates vietas neatkarīgi no to statusa (muzeji, to filiāles, struktūrvienības, nodaļas utt.).

³² Informācija un piemēri par muzeju pieejamības uzlabošanu VKKF kultūras programmas „Nacionālas nozīmes projekti akreditētajos muzejos” darbības periodā.

1.6. Muzeju apmeklētības dinamika raksturo muzeju izmantojumu vietējā un starptautiskajā kultūrtūrismā, kas ir izvirzīta par vienu no NPK aktivitātēm.



Grafiks: Muzeju apmeklējumu kopskaita un ārzemju tūristu grupās muzeju apmeklējumu skaita dinamika un attiecība 2005-2013. Dati: www.kulturaskarte.lv, Muzeju valsts pārvalde.

Dominējošā ir vietējo apmeklētāju grupa. No kopējā apmeklējumu skaita ārvalstu apmeklētāji grupās veido aptuveni 6 % - 9 %. Kā efektīvi starptautiskā tūrisma objekti darbojas Rundāles pils muzejs un Turaidas muzejrezervāts, nodrošinot lielāko apmeklējumu skaitu starp Latvijas muzejiem (2013. gadā Turaidas muzejrezervātā – 232 647 apmeklējumi, no tiem 58 140 – ārzemju tūristu grupās apmeklējumi; Rundāles pils muzejā – 233 792 apmeklējumi, no tiem 59 639 – ārzemju tūristu grupās apmeklējumi). Nav pieejama statistiskā informācija par ārvalstu apmeklētājiem, kas muzejus apmeklē individuāli, taču, ņemot vērā individuālā tūrisma popularitātes pieaugumu, starptautiskā tūrisma īpatsvars muzejos, visticamāk, ir ievērojamāks.

Galvenais informācijas avots tūristiem par muzeju ir muzeju mājaslapas. 2013. gadā savas mājaslapas ir 58 muzejiem jeb 54 % no kopējā muzeju skaita. Mājaslapu kvalitāte ir dažāda – Turaidas muzejrezervāts piedāvā mājaslapu desmit valodās, Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs savas mājaslapas izmanto regulārai komunikācijai ar interesentiem, izmantojot sociālo tīklu piedāvātās iespējas. Rakstniecības un mūzikas muzejs mājaslapu veido kā vienu no būtiskākajiem muzeja komunikācijas kanāliem. Ne visu muzeju mājaslapas ir ērti lietojamas, tiek izteiktas pretenzijas par informācijas kvalitāti svešvalodās.

Lai sekmētu pilnvērtīgāku iekļaušanos tūrisma industrijā, Kultūras ministrija vairākkārt ir aktualizējusi jautājumu par nepieciešamību noteikt elastīgākus muzeju darba laikus, piemērojot tos potenciālo apmeklētāju interesēm. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs ir koriģējis darba laiku, piedāvājot „vēlās piektdienas”, daļā muzeju šī iniciatīva gaidīto atsaucību nav radusi. Kopš 2010. gada Kultūras ministrija izdod informatīvu bezmaksas bukletu par muzeju piedāvājumu tūristiem latviešu, angļu un krievu valodā, buklets tiek izplatīts tūrisma informācijas centros.

Muzeju darbinieku tālākizglītības piedāvājumā nozīmīga vieta ierādīta tēmām, kas saistītas ar kultūrtūrisma aspektiem muzeju darbā.

TAVA izveidotās Latvijas tūrisma pakalpojumu kvalitātes sistēmas „Q-Latvia” ietvaros 2012. gadā Kvalitātes zīmi kā vienu no pirmajām kultūras institūcijām saņēma Turaidas muzejrezervāts. Vērtējot Latvijas muzejus kā tūrisma resursu kopumā, TAVA vērš uzmanību uz nepieciešamību modernizēt muzeju ekspozīcijas, ieviešot modernus digitālus risinājumus, uzlabot muzejos strādājošā personāla kvalifikāciju, pilnveidot informācijas pieejamību, kā prioritārai mērķgrupai pievērsties vietējiem tūristiem, īpaši ģimenēm ar bērniem.

Informācija par muzejiem un to piedāvājumu plašsaziņas līdzekļos ir bijusi atkarīga no mediju intereses – kultūras periodikas ierobežotās iespējas nav ļāvušas veidot sistemātisku, regulāru muzeju darbības atspoguļojumu. Informāciju par savu piedāvājumu regulāri un profesionālā līmenī sagatavo un plašsaziņas līdzekļiem nosūta Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, Memoriālo muzeju apvienība, Latvijas Dabas muzejs, Tukuma muzejs. Latvijas Muzeju biedrība ir pārtraukusi informatīvā izdevuma „Muzeju Vēstnesis” izdošanu, nav uzsākta NPK plānotā žurnāla „Muzejs” izdošana.

1.7. Latvijas muzeju darbība starptautiskā arēnā ir bijusi fragmentāra – eksponēšanai ārvalstīs tiek deponēti Latvijas Nacionālā mākslas muzeja krājuma darbi, izstādes ārzemēs ir organizējis Latvijas Nacionālais vēstures muzejs, atsevišķos projektos ir iesaistīts Rundāles pils muzejs, Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, Ģ.Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejs. Kā ilgtermiņa projekti īstenotas Latvijas Okupācijas muzeja un Latvijas Tautas frontes muzeja ceļojošās izstādes. Muzeju potenciāls Latvijas tēla veidošanā ārpus valsts ir izmantots pieticīgi.

1.8. Īstenojot NPK uzstādījumu par mūsdienīgas muzeju resursu (krājuma) pieejamības sistēmas izveidošanu, nopietnākais ieguldījums ir ERAF finansētais projekts „Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogs” (NMKK) sistēmas izveidei, kurā tiek ievadīti dati par muzeju krājumā esošajiem objektiem, un visu akreditēto muzeju nodrošinājums ar sistēmas darbībai nepieciešamo aprīkojumu, kā arī muzeju darbinieku apmācīšana sistēmas lietošanai. NMKK sistēma joprojām ir pilnveides procesā, uzmanības centrā šobrīd izvirzās jautājums par kvalitatīva satura nodrošinājumu.

2. Materiālā bāze.

Uzlabojojot muzeju materiāli tehnisko bāzi:		
2.1.	novērst avārijas stāvokli objektos, kur pēdējos gados nav finansēti remontdarbi , veikt muzeju ugunsdrošības un apsardzes sistēmu modernizāciju, piešķirt ikgadēju finansējumu remontdarbu veikšanai;	
2.2.	piesaistīt valsts investīcijas rekonstrukcijas un restaurācijas darbu veikšanai valsts un pašvaldību muzejos;	
2.3.	realizēt remontu un restaurācijas programmu muzejiem, kuri izvietoti kultūras pieminekļos, tai skaitā Rīgas pils reģenerācijas projektu;	
2.4.	sekmēt Latvijas reģionu infrastruktūras (ceļi, viesnīcas, ēdināšana u.c.) attīstības programmu, nodrošinot muzeju iekļaušanu tūrisma maršrutos;	
2.5.	modernizēt muzeju komunikācijas līdzekļus (informācijas tehnoloģiju izmantošana, interaktīvās ekspozīcijas, audio gidi utt.) un izveidot datorizācijas materiālo bāzi valsts un pašvaldības muzejos.	

■ Daļēji izpildīts ■ Neizpildīts



2.1. Kā prioritārais uzdevums NPK definēta finansējuma nepieciešamība regulārai muzeju infrastruktūras uzturēšanai, lai novērstu avārijas situācijas muzejos, veiktu ugunsdrošības un apsardzes sistēmu modernizāciju. 2006.gadā valdība pieņēma konceptuālu lēmumu, kura rezultātā lielākā daļa valsts īpašumā esošo kultūras institūciju ēku ir nodotas VAS „Valsts nekustamie īpašumi” (turpmāk – VNĪ) valdījumā un uzturēšanā. Šis lēmums nav būtiski mainījis infrastruktūras uzturēšanas situāciju muzejos, jo VNĪ investē tajos objektos, kuri ir spējīgi ieguldīt līdzekļus atmaksāt caur nomas maksām, vai arī ar Kultūras ministrijas starpniecību tiek piesaistīts finansējums konkrētu darbu veikšanai. Šādā veidā ir novērstas avārijas situācija vairākos muzejos, tomēr lēmumu pieņemšana ir ļoti laikietilpīga un kopumā nav uzskatāma par optimālu. Neliels, bet nozīmīgs ieguldījums apsardzes un ugunsdrošības situācijas uzlabošanai pašvaldību muzejos bija Muzeju valsts pārvaldes administrētās VKKF kultūras programmas „Nacionālas nozīmes projekti akreditētajos muzejos” īstenošana 2005. – 2009.gadā, kuras ietvaros tika atbalstīti projekti Nacionālā muzeju krājuma saglabāšanai.

2.2. NPK plānotās investīcijas muzeju rekonstrukcijai un restaurācijai ir piesaistītas gan no dažādu ES programmu resursiem, gan valsts un pašvaldību budžeta.³³ Infrastruktūras uzlabojumi ir veikti gan valsts,

³³ Veikti nozīmīgi infrastruktūras uzlabojumi Rundāles pils muzejā, Turaidas muzejrezervātā, Latvijas Dabas muzejā, Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja reģionālajās struktūrvienībās, Latvijas Kara muzejā, Rīgas Motormuzejā, P.Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā, Latvijas Nacionālā mākslas muzejā Rīgas Biržā, Alūksne novadpētniecības un mākslas muzejā, Balvu novada muzejā, Bauskas pils muzejā, Cēsu vēstures un mākslas muzejā, Naujenes pagasta

gan pašvaldību muzejos, aptuveni piektajā daļā no Latvijas muzeju kopējā skaita, līdz ar to infrastruktūras uzturēšana un modernizēšana paliek aktualitāte arī turpmāk.

Lai nodrošinātu plānveidīgu kultūras objektu infrastruktūras sakārtošanu, 2006. gadā valdība akceptēja programmu „Mantojums 2018”, kuras ietvaros ir plānota arī muzeju rekonstrukcija. No programmā ietvertajiem muzeju objektiem ir īstenoti daži (Mākslas muzejs Rīgas Birža, četri objekti Turaidas muzejrezervātā). Valdībā ir pieņemti lēmumi par finansējuma piešķiršanu vairāku objektu rekonstruēšanai.³⁴

Ir veikta projektēšana un investīciju piesaiste Latvijas Nacionālā mākslas muzeja galvenās ēkas rekonstrukcijai (Rīgas pašvaldības īpašums). Joprojām nav risinājuma Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja ēkas, Latvijas Nacionālā mākslas muzeja izstāžu zāles „Arsenāls” rekonstrukcijai, E.Smiļģa Teātra muzeja, Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja ieejas mezgla, Kultūras muzeja „Dauderi”, Memoriālo muzeju apvienības struktūrvienību (J.Rozentāla un R.Blaumaņa muzejs, J.Akuratera muzejs, K.Barona muzejs, A.Upīša memoriālais muzejs) rekonstrukcijai. Par optimālu nevar uzskatīt Rīgas Kino muzeja un Latvijas Fotogrāfijas muzeja (Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja filiāle) atrašanās vietu.

2.3. Panākta konceptuāla vienošanās par to, ka pēc rekonstrukcijas Rīgas pilī darbu turpinās Latvijas Nacionālā vēstures muzeja ekspozīcijas un izstādes. Pārējo muzeju (Rakstniecības, teātra un mūzikas muzejs, Ārzemju mākslas muzejs) ekspozīcijas un izstādes tiks izvietotas citās ēkās, savukārt visu minēto muzeju krājumu izvietojumam ir nepieciešams jauns Muzeju krātuves komplekss. Līdz 2010.gada beigām lēmums par Rīgas pils rekonstrukciju pieņemts netika.

2.4. NPK plānotā Latvijas reģionu infrastruktūras attīstīšana, paredzot tajā ceļu, viesnīcu, ēdināšanas u.c. servisa pakalpojumu nodrošinājumu, programmas veidā nav definēta un akceptēta. Aktivitātes šajos virzienos notikušas neatkarīgi no muzeju interesēm un vajadzībām. Līdz ar to joprojām neapmierinoša ir situācija ar ceļu norādēm uz muzejiem gan pilsētvidē, gan Latvijas reģionos, problēma ir auto stāvvietas pie muzejiem. Tūrisma industrija izmanto muzeju piedāvātos kultūras pakalpojumus, taču tikai atsevišķos gadījumos tas ir koordinētas un savstarpēji ieinteresētas sadarbības rezultāts.

2.5. Ir vērojami centieni modernizēt muzeju komunikācijas līdzekļus – aptuveni 50% muzeju apmeklētāju var izmantot datorus, veidojot jaunas ekspozīcijas, tajās tiek iekļauti digitāli risinājumi, vairāki muzeji nodrošina apmeklētājus ar audiogidiem, kas ļauj mazināt muzeju pieejamības šķēršļus gan cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, gan ārzemju apmeklētājiem. Muzeju komunikācijas modernizācijā nozīmīgu ieguldījumu sniedza Muzeju valsts pārvaldes administrētās VKKF kultūras programmas „Nacionālas nozīmes projekti akreditētajos muzejos” īstenošana 2005. – 2009.gadā.

3. Nacionālais muzeju krājums.

Nodrošinot kultūras mantojuma apriti sabiedrībā un pārmantojamību:		
3.1.	izveidot datorizētu Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogu un nodrošināt datu bāzes administrēšanu un uzturēšanu, muzeja priekšmetu apraksta standartu izstrādāšanu;	
3.2.	izvērtēt Nacionālā muzeju krājuma saturu, paredzot tādu muzeja priekšmetu papildināšanas un izslēgšanas kritērijus, kas nodrošina optimālu valsts finansējuma izlietojumu, un izstrādāt vienotu Nacionālā muzeju krājuma komplektēšanas stratēģiju	
3.3.	uzlabot muzeja priekšmetu saglabāšanas un restaurācijas iespējas , veidojot specializētus restaurācijas centrus Latvijas reģionos un izveidojot restaurācijas pētniecības un tehnoloģiju izstrādes institūtu;	

novadpētniecības muzejā, K.Ulmaņa piemiņas muzejā „Pikšas”, Jēkabpils Vēstures muzejā, Ģ.Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejā, Ā.Alunāna memoriālajā muzejā, Kuldīgas novada muzejā, Liepājas Vēstures un mākslas muzejā, Limbažu novadpētniecības muzejā, Ludzas novadpētniecības muzejā, Latgales kultūrvēstures muzejā, F.Trasuna muzejā „Kolnasāta”, Jūrmalas pilsētas muzejā, Ķekavas muzejā, J.Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā, Lauksaimniecības tehnikas muzejā „Kalēji”, Kubalu skolas muzejā, Tukuma muzejā, Valmieras novadpētniecības muzejā, Ventspils muzejā.

³⁴ Latvijas Nacionālais vēstures muzejs Rīgas pilī, Latvijas Okupācijas muzejs, Rakstniecības un mūzikas muzejs, Raiņa un Aspazijas muzeji (Rīgā, Jūrmalā un „Tadenava”), Muzeju krātuves kompleksa 1.kārta Pārdaugavā.

3.4.	uzsākt muzeju krātuvju modernizācijas programmu muzeja priekšmetu saglabāšanas apstākļu nodrošināšanai un platību ekonomiskai izmantošanai, kas dos finansu ietaupījumu nākotnē – veidojama kā investīciju projekts katrā ar muzejiem saistītajā ministrijā;	
3.5.	uzsākt muzeju pastāvīgo ekspozīciju atjaunošanas un modernizācijas programmu valsts un pašvaldību muzejos, lai nodrošinātu pamatekspozīciju atjaunošanu ik pēc desmit gadiem, kā arī muzeju kopizstāžu veidošanu un izstāžu apmaiņu Nacionālā muzeju krājuma aprites sekmēšanai;	
3.6.	piesaistīt Kultūrkapitāla fonda finansējumu vietējo un ārpus Latvijas esošo kultūrvēsturisko materiālu iekļaušanai Nacionālajā muzeju krājumā;	
3.7.	izstrādāt koncepciju par Latvijas muzeju spektram būtisko industriālā mantojuma, laikmetīgās mākslas, Latvijas jūrniecības vēstures, mūzikas vēstures kolekciju pieejamību ekspozīciju formā.	

■ Izpildīts
 ■ Daļēji izpildīts
 ■ Neizpildīts



3.1.NPK definētais mērķis darbam ar Nacionālo muzeju krājumu ir nodrošināt muzejos uzkrātā kultūras mantojuma apriti sabiedrībā un pārmantojamību. Šī mērķa sasniegšanai izvirzītais prioritārais uzdevums – izveidot datorizētu Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogu – tiek realizēts: nacionālajā programmā "Elektroniskās pārvaldes infrastruktūras bāzes attīstība un pilnveidošana" ir uzsākts un turpinās ERAF finansēts projekts, kas nodrošina akreditētos muzejus ar sistēmu, infrastruktūru, darbinieku apmācību, tādējādi radot priekšnoteikumus ar mūsdienīgu tehnoloģiju palīdzību dokumentēt informāciju par muzejos uzkrātajām kultūras vērtībām un nodrošināt šīs informācijas plašu pieejamību. Neatrisināts ir palicis jautājums par finansējumu NMKK publiskotajiem ar autortiesībām aizsargātajiem darbiem. NMKK projekta īstenošanu nodrošina Kultūras informāciju sistēmu centrs.

3.2. Nacionālā muzeju krājuma satura kvalitātes sekmēšanai 2006.gadā veikti grozījumi Muzeju likumā, tā 13.panta septītajā daļā nosakot iespēju priekšmetu izņemt no Nacionālā krājuma, ja tas ir zaudējis muzejisko vērtību. Šis kritērijs dod iespēju kritiski izvērtēt konkrētā muzeja krājuma kvalitāti, tomēr Nacionālā krājuma kvalitāti kopumā pēc būtības būs iespējams analizēt, kad NMKK būs apkopota visaptveroša informācija par muzejos uzkrātajām vērtībām. Bez kopējā pārskata muzeji krājumu veido, pamatojoties uz konkrētā muzeja krājuma politikā ietvertajiem kritērijiem, taču tas negarantē izvairīšanos no dublēšanās vai arī kādas būtiskas jomas atstāšanu ārpus uzmanības loka.

3.3. NPK konstatētā problēma par neapmierinošajām muzeju priekšmetu restaurēšanas iespējām ir palikusi nerisināta – nav izveidoti reģionālie restaurācijas centri, muzejos esošās restaurācijas jaudas joprojām nespēj nodrošināt Nacionālā krājuma priekšmetu saglabāšanas vajadzības.

3.4. Ar dažādiem atbalsta mehānismiem ir sekmēta muzeju krātuvju modernizēšana: aktivitāte Muzeju valsts pārvaldes administrētajā VKKF kultūras programmā „Nacionālas nozīmes projekti akreditētajos muzejos” 2005. – 2009. gadā; Kultūras ministrija 2010. un 2012. gadā organizētajā projektu konkursā akreditētajiem pašvaldību, autonomajiem un privātajiem muzejiem Nacionālā krājuma saglabāšanas un pieejamības sekmēšanai. Ņemot vērā to, ka Latvijas Nacionālais vēstures muzeja krājums, Rakstniecības un mūzikas muzeja krājums, kā arī Latvijas Nacionālā mākslas muzeja Ārzemju mākslas kolekcija veido aptuveni 25 % no Nacionālā krājuma, lēmums par Muzeju krātuvju kompleksa izveidi Pulka ielā Rīgā, lai izvietotu tajā Rīgas pili esošo muzeju kolekcijas, būs nepārvērtējams ieguldījums Nacionālā krājuma saglabāšanas un pieejamības nodrošināšanai, jo tiks izveidots Latvijas muzeju vēsturē pirmais krājuma glabāšanai projektētais un glabāšanas standartiem atbilstošs ēku komplekss.

3.5. Ņemot vērā, ka muzeju ekspozīcijās un izstādēs ir iespējams parādīt tikai aptuveni 3-5 % no Nacionālajā muzeju krājumā vērtībām, kā pozitīva tendence vērtējama muzeju sadarbība, vienojoties par atsevišķu krājuma priekšmetu atsavināšanu, tos nododot citam muzejam un tādējādi sekmējot to

izmantošanu ekspozīcijās.³⁵ Nacionālā krājuma priekšmetu mobilitāte, to aktīvāka izmantošana ekspozīcijai ir gan muzeju, gan sabiedrības interesēs. Priekšnoteikums tā īstenošanā ir NPK paredzētā, tomēr neīstenotā muzeju patstāvīgo ekspozīciju atjaunošanas un modernizācijas programma.

3.6. Ar VKKF programmas „Nacionālas nozīmes projekti akreditētajos muzejos” palīdzību Nacionālais muzeju krājums 2002. – 2009. gadā ieguva nozīmīgu papildinājumu. Pārtraucot šīs programmas darbību, iepirkumu skaits muzejos ir samazinājies. Lai arī dominējošais muzeju krājuma papildināšanas veids ir dāvinājumi (pasīvā komplektēšana), finansējuma trūkums iepirkumiem liedz īstenot aktīvo komplektēšanu, lai muzeja krājumu papildinātu ar tā misijas īstenošanai būtiskām kultūrvēsturiskām liecībām.

3.7. Apzinoties jau izveidotā muzeju tīkla uzturēšanai un attīstībai nepieciešamo resursu apjomu, NPK atturējās no jauņu muzeju veidošanas plāniem, taču izvirzīja uzdevumu risināt jautājumu par Latvijas muzeju spektram būtisku virzienu, t.i., industriālā mantojuma, laikmetīgās mākslas, Latvijas jūrniecības vēstures, mūzikas vēstures kolekciju pieejamības nodrošināšanu ekspozīcijas formā. Zināmas iestrādes ir veiktas topošā Laikmetīgās mākslas muzeja (kolekcijas veidošana, muzeja atrašanās vietas izpēte un projektēšana) un mūzikas ekspozīcijas izveidei Rakstniecības un mūzikas muzejā. Bez konkrēta risinājuma palikušas ieceres par industriālā mantojuma un Latvijas jūrniecības vēstures ekspozīcijām. Savukārt sabiedrībā aktualizējies jautājums par Dziesmu svētku ekspozīcijas nepieciešamību, kā arī Vizuālo mēdiju muzeju uz esošo Latvijas Fotogrāfijas muzeja un Rīgas Kino muzeja bāzes. No dažādām sabiedrības grupām un indivīdiem ir izskanējušas ierosmes par personībām veltītu muzeju izveidi. 2008. gadā, akceptējot testamentāru novēlējumu Latvijas valstij, kā Latvijas Nacionālā mākslas muzeja filiāle ir izveidots R. Sutas un A. Beļcovas muzejs. Aizsardzības ministrija 2004.gadā kā Latvijas Kara muzeja filiāli dibināja Ziemassvētku kauju muzeju un 2007.gadā no pašvaldības pārņēma O.Kalpaka muzeju un piemiņas vietu „Airītes”. Citas iniciatīvas (piem., L. Garūtas muzejs, A. Merkmaņa muzejs, K. Fridrihsone muzejs) nav akceptētas, uzskatot, ka valsts atbildībā ir jābūt kultūras mantojuma objektiem, kas aptver veselās nozares un tādējādi ir uzskatāmi par nacionālām kultūras institūcijām. Ja sabiedrības grupas vai indivīdi ir ieinteresēti atsevišķām tēmām vai personībām veltītu muzeju izveidē, tai vajadzētu būt nevalstiskā sektora vai pašvaldības kompetencei.

4. Muzeju vadība un profesionalizācija

Attīstot muzeju vadības metodes un muzeju darbības kvalitāti:		
4.1.	veikt muzeju akreditāciju , pilnveidojot muzeju pārvaldību, stimulējot visu muzeja darbības jomu atbilstību optimālajiem standartiem;	
4.2.	attīstīt muzeju specifikai atbilstošās maksas pakalpojumu formas, tiecoties palielināt muzeju ieņēmumus;	
4.3.	muzejos izveidot struktūrvienību, kuras uzdevums ir tirgzinība un sabiedrisko attiecību uzturēšana;	
4.4.	uzlabot profesionālu speciālistu sagatavošanu , izveidojot muzeju darbinieku tālākizglītības sistēmu, uzsākot Muzeoloģijas studiju programmu Latvijas Kultūras akadēmijā akadēmiskās izglītības iegūšanai un piesaistot ārvalstu lektorus programmas profesionālā līmeņa nodrošināšanai;	
4.5.	attīstīt muzeoloģiju kā zinātnes nozari uz Latvijas Kultūras akadēmijas bāzes, un izmantot tās atziņas muzeju profesionalizācijai.	

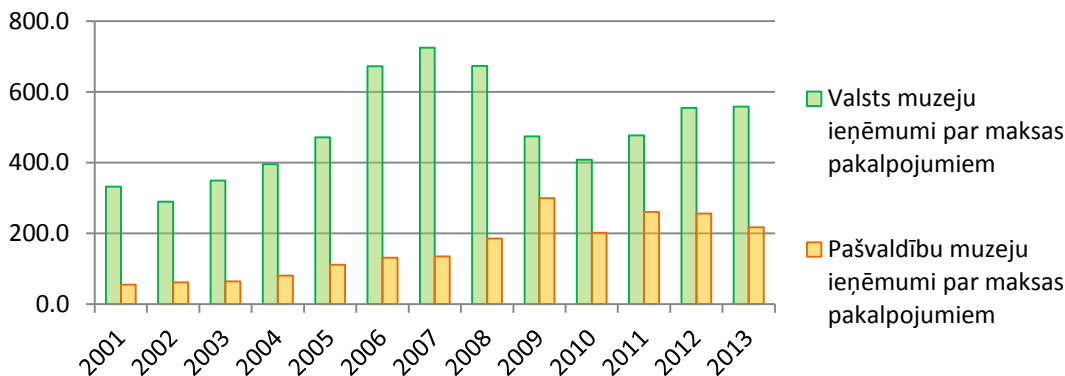
■ Izpildīts ■ Daļēji izpildīts



³⁵ G. Kluča mākslas darbu nodošana no Latvijas Kara muzeja Latvijas Nacionālajam mākslas muzejam; podiņu krāsns nodošana no Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja Jēkabpils muzejam; mākslas darbu nodošana no Aizkraukles vēstures un mākslas muzeja „Kalna Ziedi” vairākiem valsts un pašvaldību muzejiem.

4.1.NPK, izvirzot mērķi attīstīt muzeju vadības metodes un muzeju darbības kvalitāti, kā primāro aktivitāti šī mērķa sasniegšanai definēja muzeju akreditāciju. Muzeju akreditācijas process tiek īstenots kopš 1999.gada, tas ir ļāvis izvērtēt institūciju, kuras pretendē uz muzeja statusu, atbilstību Muzeju likumā noteiktajām normām, stimulējis muzeju atbilstību pamatstandartu prasībām un tādējādi nodrošinājis nozares vispārējā līmeņa kvalitāti. 2004.gadā, veicot akreditācijas procesa analīzi, secināts, ka akreditācija ir noderīga gan nozares pārvaldībai, gan katram muzejam kā cikliska pašnovērtējuma un stratēģisko mērķu formulēšanas stimuls. Par kritērijus izvirzot minimālās prasības, akreditācija neuzrāda muzeju darba kvalitātes gradācijas, kas varētu kalpot kā papildu stimuls muzeju profesionalizācijai.

4.2. Attīstot muzeju specifikai atbilstošas maksas pakalpojumu formas, muzeju piedāvājuma spektrā stabilu vietu ieņēmušas muzejpedagoģiskās programmas. Savukārt nemainīgā līmenī vai samazinātā apjomā tiek īstenotas tradicionālās komunikācijas formas – lekcijas un ekskursijas. Pakalpojumu spektra bagātināšana veicinājusi muzeja ieņēmumu palielinājumu.



Grafiks: ieņēmumu par maksas pakalpojumiem (tūkst. LVL) dinamika valsts un pašvaldību muzejos 2001-2013. Dati: www.kulturaskarte.lv; Muzeju valsts pārvalde.

4.3. Akcentējot tirgzinības un sabiedrisko attiecību nozīmi, NPK vērsta uzmanība uz nepietiekamo sabiedrības interešu un vajadzību respektēšanu muzeju darbā. Kaut arī tikai atsevišķos valsts muzejos ir izveidotas sabiedrisko attiecību un mārketinga struktūrvienības, arī pārējos muzejos daudz lielāka uzmanība veltīta sabiedrības informēšanai un sabiedrības viedokļa noskaidrošanai. Muzeju apmeklētība ir viens no rādītājiem, kas ļauj spriest par muzeja piedāvājuma un sabiedrības interešu korelāciju. Muzeju apmeklētībai kopumā ir tendence pieaugt.

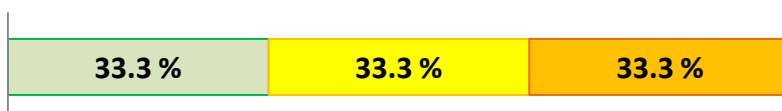
4.4. Muzeja speciālistu profesionālā līmeņa sekmēšanai tiek nodrošinātas darbinieku tālākizglītības iespējas (līdz 2009. gadam Muzeju valsts pārvalde, no 2010. gada – Kultūras ministrija), 2000.gadā uzsākta maģistrantūras studiju programma Latvijas Kultūras akadēmijā, kopš 2004. gada tiek realizēts starptautisks izglītības projekts „Baltijas Muzeoloģijas skola”. Nozares normatīvajā bāzē nav definētas prasības muzeju darbinieku kvalifikācijai, līdz ar to pietrūkst ārējās motivācijas kvalifikācijas celšanai. Daži muzeju nozares speciālisti ir izmantojuši iespēju iegūt muzeoloģisko izglītību ārzemēs (Lielbritānijā, Kanādā).

4.5. Muzeoloģiskās domas attīstību Latvijā ir sekmējusi muzeoloģijas studiju programmas izveide Latvijas Kultūras akadēmijā, laika posmā no 2000.gada līdz 2012.gadam to ir absolvējuši 35 studenti, izstrādājot un aizstāvēt pētījumus maģistra grāda iegūšanai. Līdz 2010.gadam Muzeju valsts pārvalde nodrošināja speciālās literatūras izdošanu grāmatu sērijā „Muzeoloģijas bibliotēka”. 2010.gadā tika izveidota „Baltijas muzeoloģijas veicināšanas biedrība”, kura mērķis ir veicināt muzeoloģiskās domas popularizēšanu Baltijas valstīs.

5. Tiesiskā bāze.

Saskaņojot muzeju funkcionēšanas nosacījumus ar Latvijas likumdošanas aktiem:		
5.1.	veikt izmaiņas <i>Muzeju likumā</i> , precizējot par muzeju pakalpojumiem iegūto līdzekļu izlietojuma kārtību, paplašinot muzeju juridiskā statusa iespējas, paredzot Ministru kabineta noteikumu izstrādāšanu, lai saņemtu valsts garantijas starptautisko izstāžu apdrošināšanai;	
5.2.	sakārtot nekustamo īpašumu attiecības, nostiprinot tos Zemesgrāmatā;	
5.3.	veikt izmaiņas likumā <i>Par arhīviem</i> , nosakot valsts glabātavas statusu akreditētajiem muzejiem.	

■ Izpildīts
 ■ Daļēji izpildīts
 ■ Neizpildīts



5.1. Muzeju nozares darbību Latvijā reglamentē 2006. gadā Saeimā aktualizētais Muzeju likums³⁶. Likumā vairākārt veikti grozījumi, taču tie neskar NPK identificētās vajadzības nozares normatīvās bāzes pilnveidošanai; bez risinājuma ir palikusi vēlme precizēt par muzeju pakalpojumiem iegūto līdzekļu izlietojuma kārtību; nav panākts progress muzeju juridiskā statusa noteikšanā; valdība nav atbalstījusi koncepciju par valsts garantiju piešķiršanu starptautisko izstāžu apdrošināšanai.

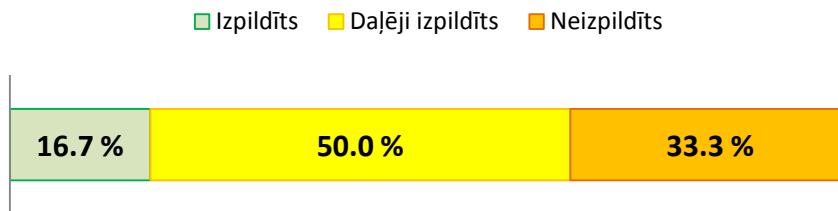
5.2. Ir paveikts nozīmīgs darbs nekustamo īpašumu, kuros darbojas muzeji, reģistrēšanai Zemesgrāmatā un īpašumtiesību sakārtošanā.

5.3. NKP identificētā problēma par tiesībām muzejos glabāt dokumentus ir atrisināta Arhīvu likumā (stājies spēkā 2011. gada 1. janvārī), paredzot, ka dokumentus, kuri nepieciešami institūciju funkciju un uzdevumu pildīšanai, valsts glabāšanai nodod pēc tam, kad institūcijā to izmantošana vairs nav nepieciešama.

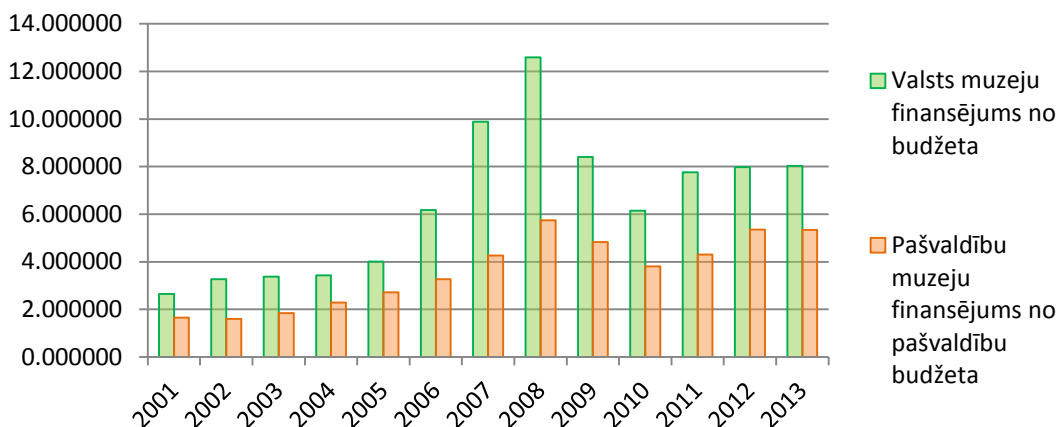
6. Finances.

Veidojot valsts un pašvaldību muzeju finansēšanas politiku:		
6.1.	nodrošināt stabilu valsts un pašvaldību finansējumu muzeju pamatfunkcijām , paredzot pieaugumu, kas sedz inflāciju;	
6.2.	nodrošināt valsts finansējumu akreditētajiem muzejiem nacionāli nozīmīgu programmu un projektu realizēšanai, tā stimulējot muzeju attīstību;	
6.3.	paredzēt budžeta finansējumu muzeja priekšmetu un nekustamo īpašumu apdrošināšanai;	
6.4.	novērst šķēršļus pilnvērtīgas muzeju starptautiskās sadarbības un starptautisko projektu realizēšanas ceļā, paredzot nacionālā līdzfinansējuma avotus un dalības maksas starptautiskajās organizācijās;	
6.5.	izmainīt muzeju darbinieku atalgojuma iespējas, garantējot algas apmēru atbilstoši kvalifikācijai un ieguldījumam;	
6.6.	piešķirt valsts investīcijas valsts un pašvaldību muzeju rekonstrukcijas un restaurācijas projektu realizēšanai.	

³⁶ Muzeju likuma sākotnējā redakcija Saeimā tika pieņemta 1997. gadā.



6.1. Publisko muzeju finansējuma apjoms gan valsts, gan pašvaldību sektorā ir saistīts gan ar valsts ekonomisko situāciju, gan izpildvaras pieņemtajiem lēmumiem.



Grafiks: valsts un pašvaldību muzeju finansējuma (milj. LVL) dinamika no valsts un pašvaldību budžeta 2001-2013.
Dati: www.kulturaskarte.lv; Muzeju valsts pārvalde

Publisko muzeju finansējums labākajā gadījumā ir nodrošinājis obligātos uzturēšanas izdevumus (noma, apkure, elektrība utt.), taču nekad muzeju budžetos nav bijis finansējums to muzeja pamatfunkciju īstenošanai, kas nodrošina jaunu produktu (izstāžu, ekspozīciju) un pakalpojumu veidošanu. Līdz ar to NPK uzstādījums par stabila valsts un pašvaldību finansējuma nepieciešamību muzeju pamatfunkcijām joprojām ir aktuāls.

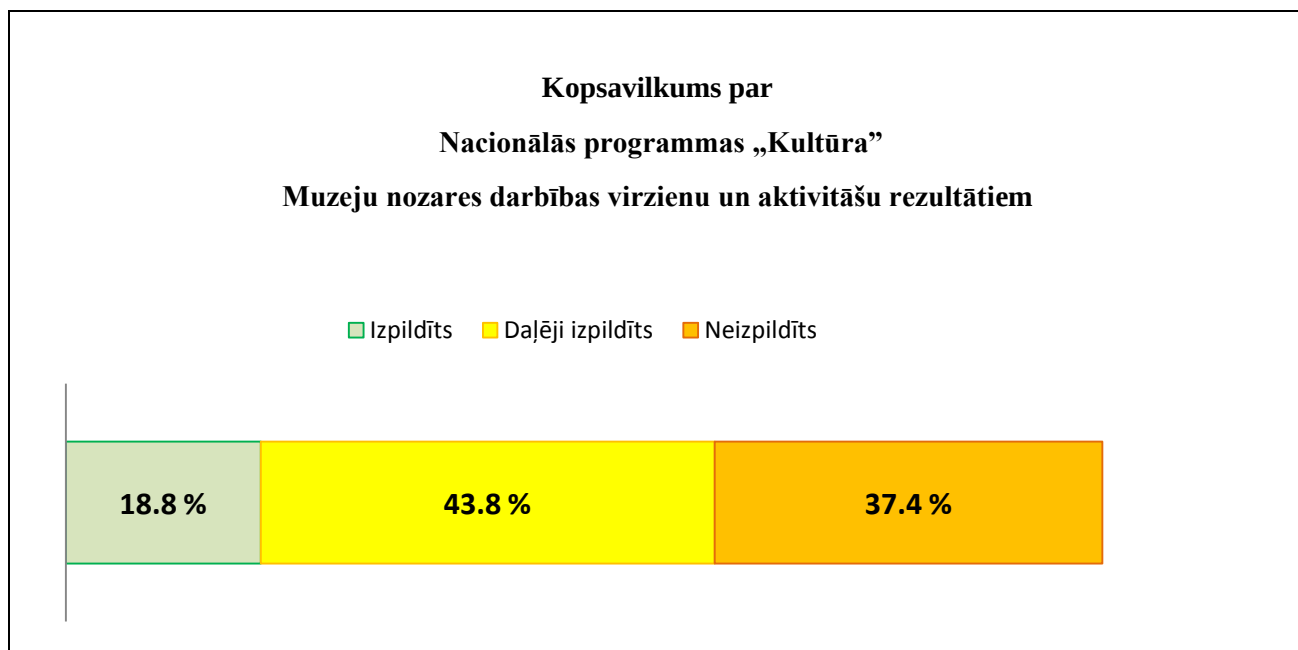
6.2. Muzeju valsts pārvaldes administrētā VKKF kultūras programmā „Nacionālas nozīmes projekti akreditētajos muzejos” 2002. – 2009. gadā bija efektīvs muzeju attīstību stimulējošs kultūrpolitikas mehānisms, ar kura palīdzību akreditētie muzeji realizēja projektus muzeju pieejamības un modernizācijas sekmēšanai, kā arī muzejisko priekšmetu iepirkumiem. Programmas pārtraukšana ir zaudējums muzeju nozares attīstībai.

6.3. Muzeja priekšmetu un nekustamo īpašumu apdrošināšana, kas akcentēta NPK, netiek īstenota sistemātiski – VNĪ apdrošina to valdījumā esošās ēkas, tiek apdrošināti muzeja priekšmeti, kurus eksponēšanai izved ārpus valsts, dažas pašvaldības ir apdrošinājušas savus nekustamos īpašumus. Izvērtējams būtu, vai tālredzīgāk nav ieguldīt resursus muzeju infrastruktūras drošības uzlabošanā nekā tās apdrošināšanā.

6.4. Kā šķērslis muzeju starptautiskajai izstāžu darbībai NPK minēts Latvijas valsts līdzfinansējuma trūkums. Nacionālais līdzfinansējums tiek nodrošināts ES programmām „Pilsoņi pilsoņiem” un „Kultūra”. Ar projektiem minētajās programmās ir startējuši tikai daži Latvijas muzeji. Tas ļauj secināt, ka finansējuma trūkums ir tikai daļa no faktoriem, kas ietekmē muzeju starptautisko aktivitāti. Kopš 1993. gada Latvijā ir Starptautiskās Muzeju padomes (ICOM) Latvijas Nacionālā komiteja, kurā 2013. gadā darbojās 67 individuālie biedri un 5 muzeji kā institucionālie biedri. Biedru naudas apjoms nav bijis šķērslis Latvijas muzeju speciālistu līdzdalībai ICOM, tomēr Latvijai ir viena no mazākajām nacionālajām komitejām.

6.5. Salīdzinot muzeju darbinieku vidējo atalgojumu ar sabiedriskajā sektorā nodarbināto vidējo atalgojumu, jāsecina, ka muzejos atalgojums nav konkurētspējīgs. Arī salīdzinājumā ar citu radniecīgo nozaru (bibliotēkas, arhīvi) atalgojumu, muzejos tas ir viszemākais. Ņemot vērā prasības muzeju speciālistiem (augstākā izglītība muzejam atbilstošajā profilzinātnē, svešvalodu zināšanas, komunikācijas un pētnieciskā darba prasmes) neadekvātais atalgojums nestimulē jaunu un spējīgu speciālistu palikšanu muzejos, nenotiek secīga muzeju darba pieredzes pārmantošana, ir apdraudēta muzeja darba kvalitāte.

6.6. Ar ES fondu finansējuma palīdzību ir uzlabojusies iespēja realizēt muzeju rekonstrukcijas un restaurācijas projektus (skat. sadaļu Materiālā bāze).



Akreditācijas procesā gūtās atziņas par muzeju nozari

1. Latvijas muzeju akreditācija tika uzsākta 1999.gadā. Muzeji tiek akreditēti atbilstoši Muzeju likumā noteiktajiem kritērijiem. Tie galvenokārt saistīti ar krājuma funkciju, taču akreditācijas process dod iespēju analizēt un vērtēt arī pārējās – muzeja pētniecisko un komunikācijas funkciju. Akreditācijas procesā atkārtoti, nu jau trešo reizi, izvērtējot muzejus, var konstatēt, ka piecpadsmit gadu laikā Latvijas muzejos ir notikušas jūtamas pārmaiņas, un dažas no tām ir akreditācijas rezultāts.

2. Daudzos muzejos **krājuma** saglabāšanas apstākļi ir ievērojami uzlabojušies – izmantojot papildfinansējuma ieguves iespējas, muzeji aprīkojuši krātuves ar mūsdienīgām, dažādu kolekciju specifiskai atbilstošām mēbelēm, iegādājušies ierīces mikroklimata regulēšanai, dažiem izdevies arī paplašināt krātuvju platības. Tomēr joprojām ir muzeji (tostarp vairums Kultūras ministrijas muzeju), kuru krātuves ir par šaurām, lai nodrošinātu krājuma priekšmetu ilgstošu saglabāšanu un aktīvu izmantošanu.

Uzlabojusies muzeja krājuma pieejamība – funkcionālas krājuma izvietojuma (topogrāfiskās) sistēmas ir izstrādātas arī muzejos, kuros tādu nebija, līdz ar to kļūst daudz vieglāk orientēties muzeju krājumos un izmantot tos.

Regulāri un plānveidīgi tiek veiktas krājumu esības pārbaudes, tās nodrošina muzeju krājumu kontroli.

3. Muzeju **ekspozīcijās** būtiski uzlabojumi notiek pakāpeniski, jo tie prasa lielākus ieguldījumus. Uzlabojumus sekmējusi Eiropas projektu finansējuma piesaiste. Joprojām varētu vēlēties mūsdienīgākas, interesantākas, mērķauditorijai atbilstošākas ekspozīcijas – lai arī akreditētie muzeji formāli atbilst akreditācijas nosacījumiem, daudzviet to ekspozīciju kvalitāte, raugoties no prasīgāka apmeklētāja viedokļa, ir neapmierinoša. Situācijas uzlabošanai būtu ļoti nepieciešama valsts finansēta programma muzeju ekspozīciju modernizēšanai.

4. Apmeklētāju **izglītošanās** iespējas muzejos kļūst arvien daudzveidīgākas, īpaši bērniem, parādās arī programmas pieaugušajiem. Muzeja piedāvājums kļūst atraktīvāks, iesaistot tajā apmeklētājus. Arvien mazāks īpatsvars ir vēl nesen tradicionālajām muzeja izglītojošā darba formām – ekskursijām un lekcijām. Muzeja piedāvājuma veidošanā bieži iesaistās arī citas institūcijas un privātpersonas.

5. Muzeju **darbinieku** skaits pēdējos gados ir samazinājies, šī iemesla dēļ palikušajiem darbiniekiem, īpaši mazajos muzejos, bieži vien jāveic ļoti daudzveidīgi pienākumi, aptverot gan speciālista, gan tehniskā darbinieka, gan vadītāja funkcijas. Tas savukārt prasa no personāla daudzveidīgas zināšanas un prasmes, ko ne vienmēr ir iespējams nodrošināt. Turklāt nepietiekamu cilvēkresursu apstākļos darbiniekiem jākoncentrējas uz neatliekamo ikdienas darbu, tāpēc pētnieciskajam darbam laika un enerģijas bieži vien pietrūkst. Tas atspoguļojas muzeja ekspozīciju un izstāžu kvalitātē.

Profesionālu, kompetentu darbinieku piesaisti muzejam vai noturēšanu muzejā neveicina pašreizējais muzeju darbinieku atalgojums, un nākas konstatēt, ka aizvien biežāk tieši šī iemesla dēļ muzejus pamet cilvēki, uz kuriem lielā mērā vai pat pilnībā muzejs balstījies, īstenojot savas

funkcijas. Kadru zaudēšana atstāj milzīgu negatīvo ietekmi uz muzeju, īpaši mazajiem muzejiem, un reizēm paiet gadi, kamēr muzejs atgūst pilnvērtīgu darbaspēju.

6. Cieši saistīts ar iepriekšējo ir jautājums par muzeja **attīstības plānošanu**. Muzeju akreditācijā viens no būtiskajiem dokumentiem, pēc kura vērtē muzeja darbības spējas, ir muzeja stratēģija, un tās izstrādes kvalitāte ļoti lielā mērā ir atkarīga no muzeja vadītāja un speciālistu kompetences. Kopumā jāsecina, ka izpratne par plānošanas nepieciešamību un plānošanas dokumentu kvalitāte uzlabojas. Tas notiek, pateicoties regulāram muzeju darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas darbam un konsultācijām, ko sniedz KM Muzeju nodaļas speciālisti.

Kopumā jāsecina, ka muzeju akreditācija ļāvusi, no vienas puses, sekot līdz muzeju situācijai un konstatēt problēmas tajos, no otras puses, ar akreditācijas komisijas ieteikumu un izglītojošos pasākumu palīdzību ietekmēt muzejos notiekošos procesus.

Atsevišķi muzeju nozares statistikas rādītāji

1. Akreditēto muzeju skaits Latvijā 2014.gada 31. decembrī – pēc dažādiem kritērijiem

Akreditēto muzeju kā juridisku personu un to filiāļu skaits (patstāvīgas juridiskas vienības - netiek norādītas muzeju struktūrvienības, nodaļas, apskates vietas)	Valsts muzeji		Pašvaldību muzeji	Privātie un autonomie muzeji	
	KM pārziņā esošie muzeji	Citu ministriju pārziņā esošie muzeji	Pašvaldību	Privātie	Autonomie
112	12	10	76	6	8
Akreditēto muzeju kā fizisku apskates vietu skaits (norādot filiāles, struktūrvienības, nodaļas u.c.)	Valsts muzeji		Pašvaldību muzeji	Privātie un autonomie muzeji	
	KM pārziņā esošie muzeji	Citu ministriju pārziņā esošie muzeji	Pašvaldību	Privātie	Autonomie
147	28	12	93	6	8

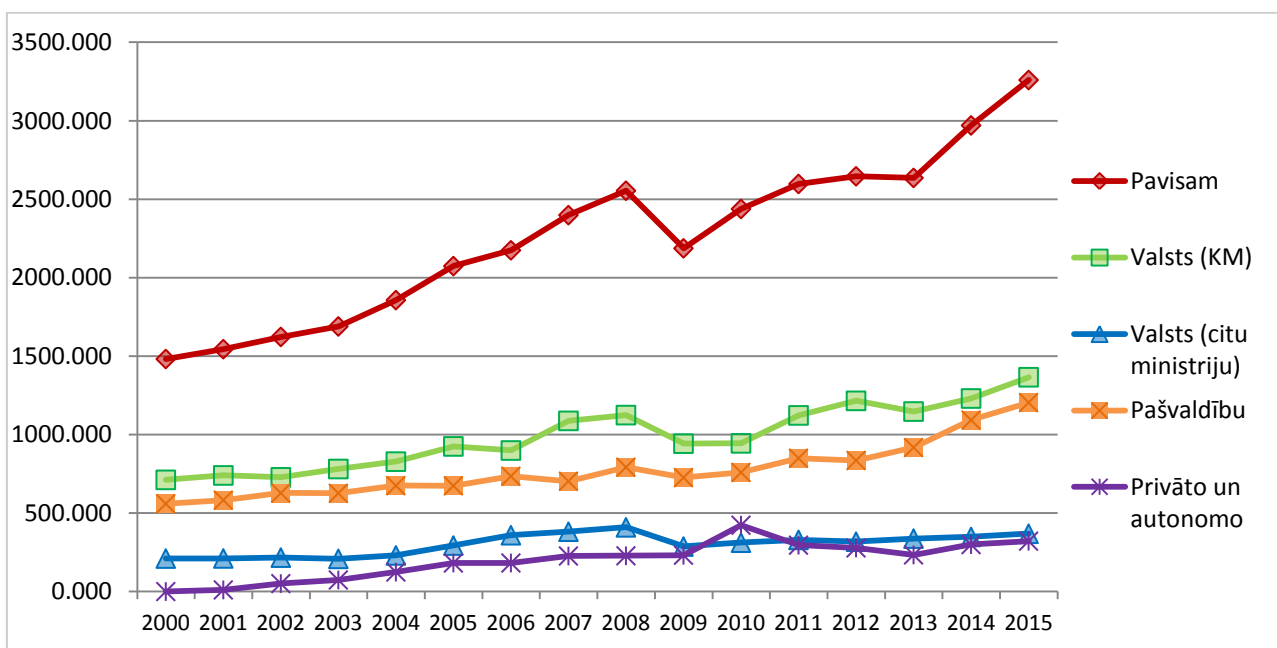
2. Akreditētie muzeji (muzeji kā juridiskas personas un to filiāles) plānošanas reģionos



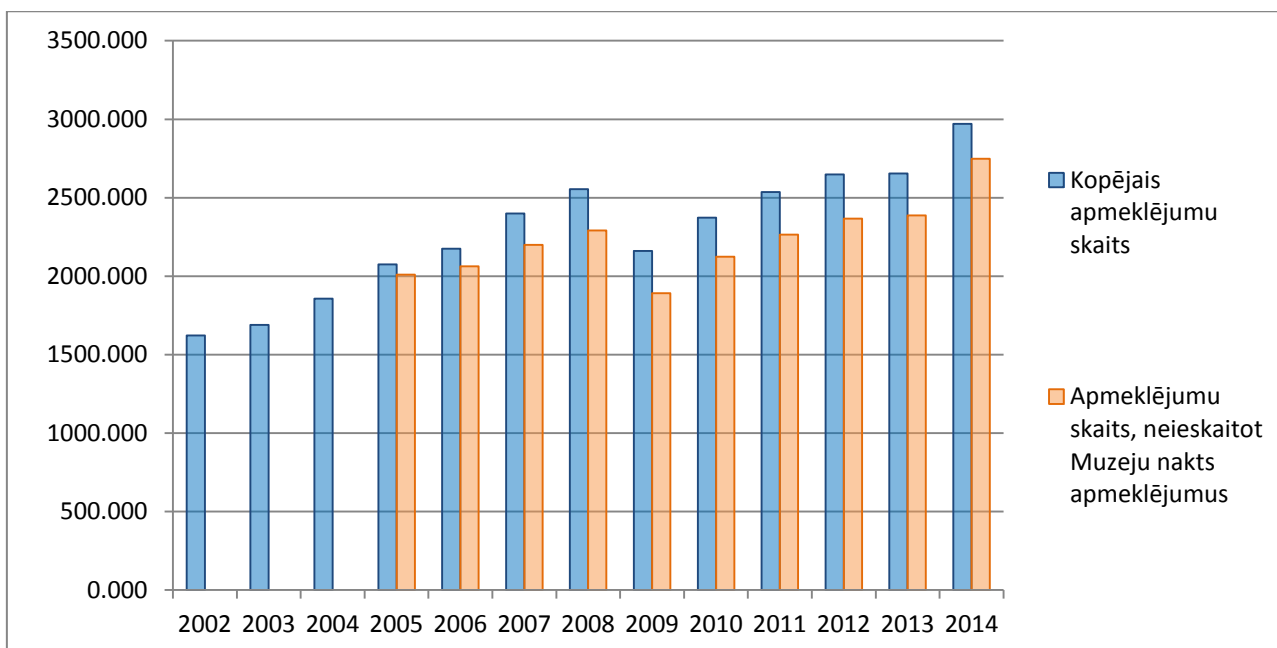
3. Akreditētie muzeji (muzeji kā atsevišķas fiziskas apskates vietas) plānošanas reģionos



4. Muzeju apmeklējumu skaita dinamika valsts, pašvaldību un privātajos, autonomajos muzejos periodā no 2001. līdz 2014. gadam (tūkst. apmekl.)

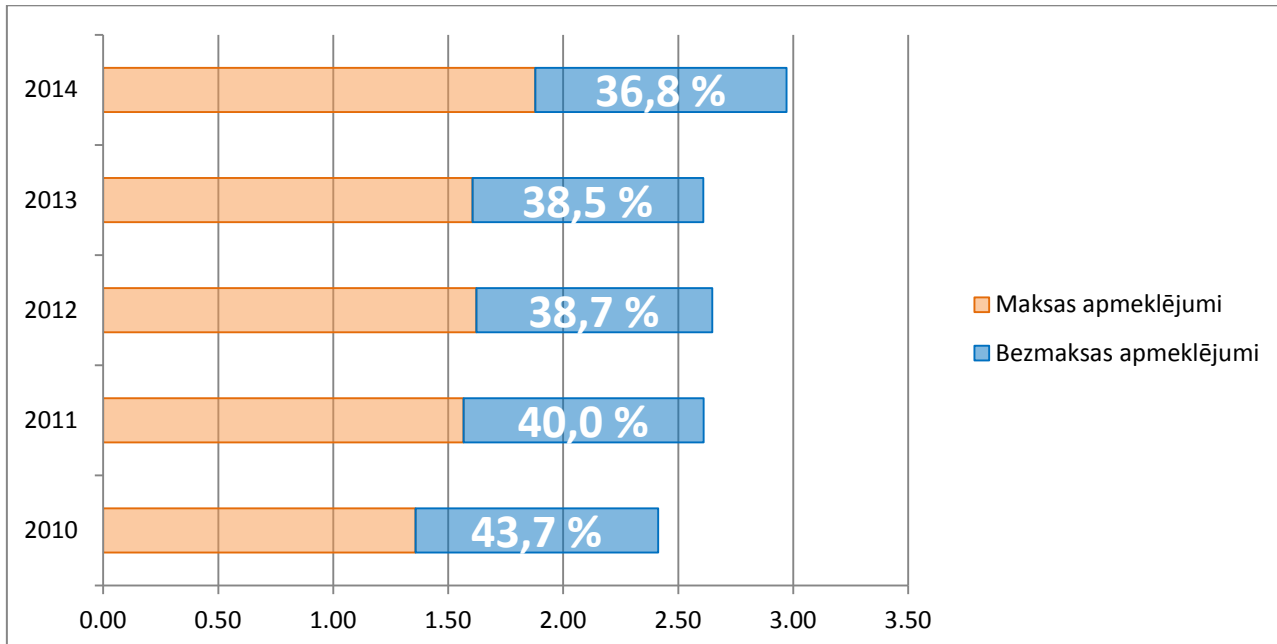


5. Kopējā muzeju apmeklējumu skaita dinamika periodā no 2001. līdz 2014. gadam ieskaitot / neieskaitot Muzeju nakts apmeklējumus (tūkst. apmekl.).



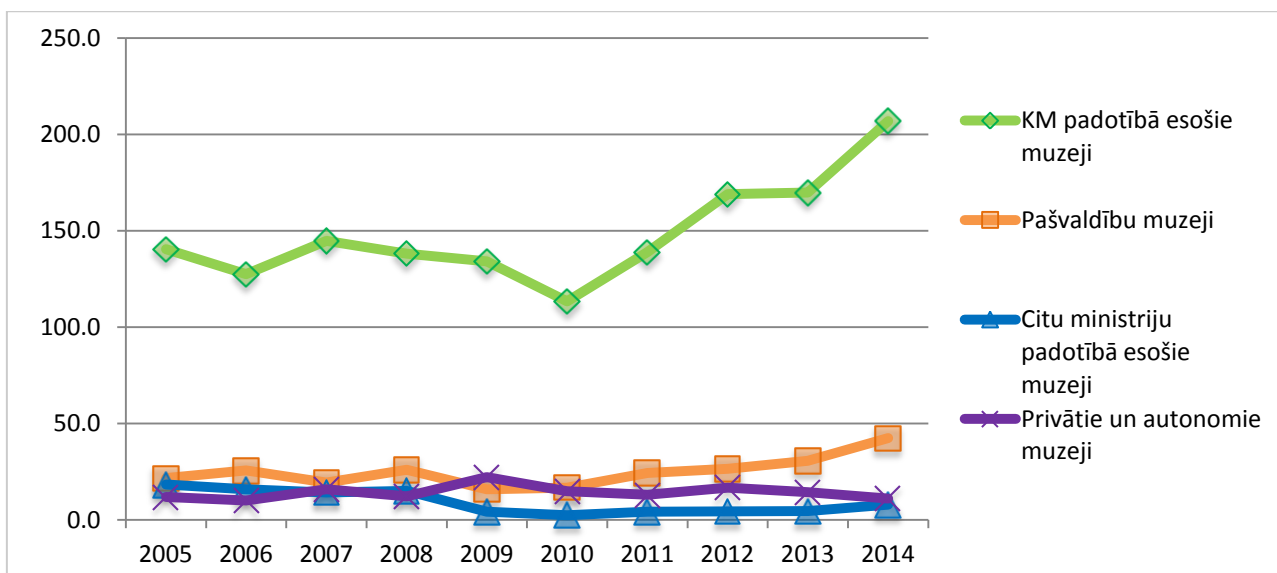
Starptautiskās akcijas „Muzeju nakts” apmeklējumu pievienošana kopējam apmeklējumu skaitam gadā nemaina kopējo apmeklējumu skaita pieauguma vai krituma tendenci, vien nedaudz ietekmē kvantitatīvos rādītājus.

6. Maksas un bezmaksas apmeklējumu skaita attiecības izmaiņas akreditētajos muzejos 2010.-2014. gadā (milj. apmekl., bezmaksas apmeklējumu daļa - %)



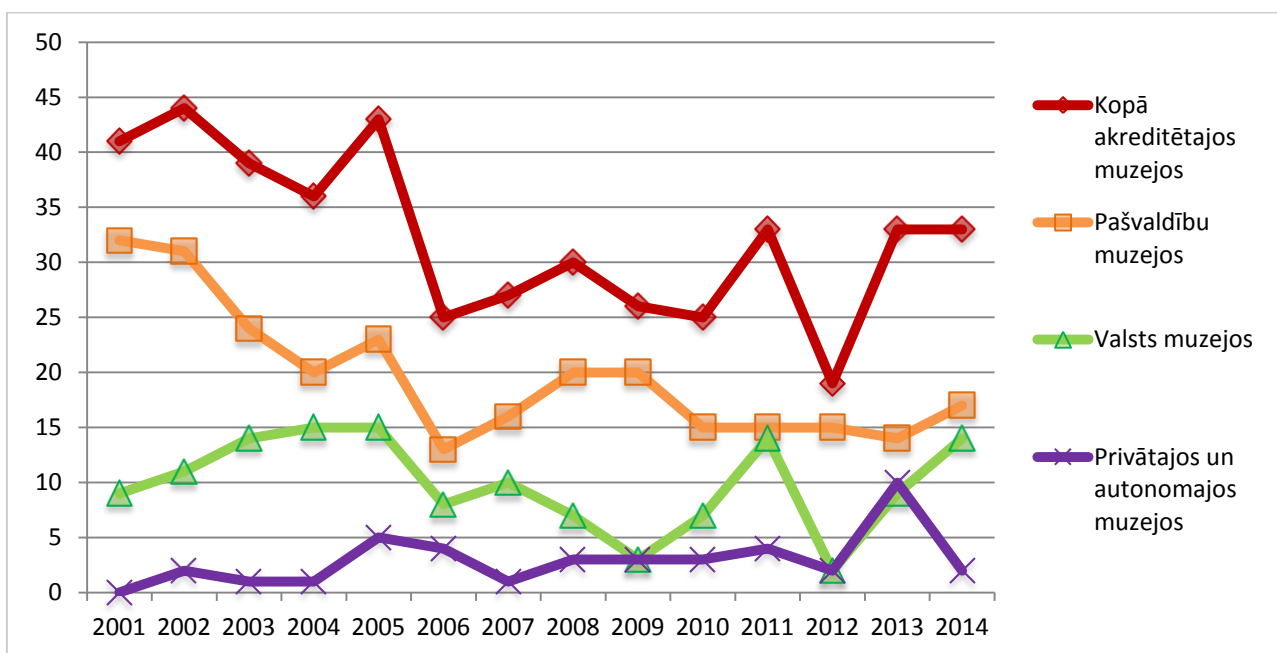
Laika periodā no 2010. līdz 2014. gadam, kopš pieejami dati par bezmaksas apmeklējumu īpatsvaru, bezmaksas apmeklējumu daļa pret maksas apmeklējumiem nedaudz samazinās, sastādot 36,8 % - 43,7 % no kopējā muzeju apmeklējumu skaita. Absolūtos skaitļos bezmaksas apmeklējumu skaita svārstības ir nelielas: tas samazinās no 1 055 186 2010. gadā līdz 1 002 891 – 2013. gadā, bet tad atkal palielinās līdz 1 092 898 bezmaksas apmeklējumiem 2014. gadā.

7. Muzeju apmeklējumu – ārzemnieki grupās – skaita dinamikas salīdzinājums akreditētajos muzejos (tūkst. apmeklējumu)

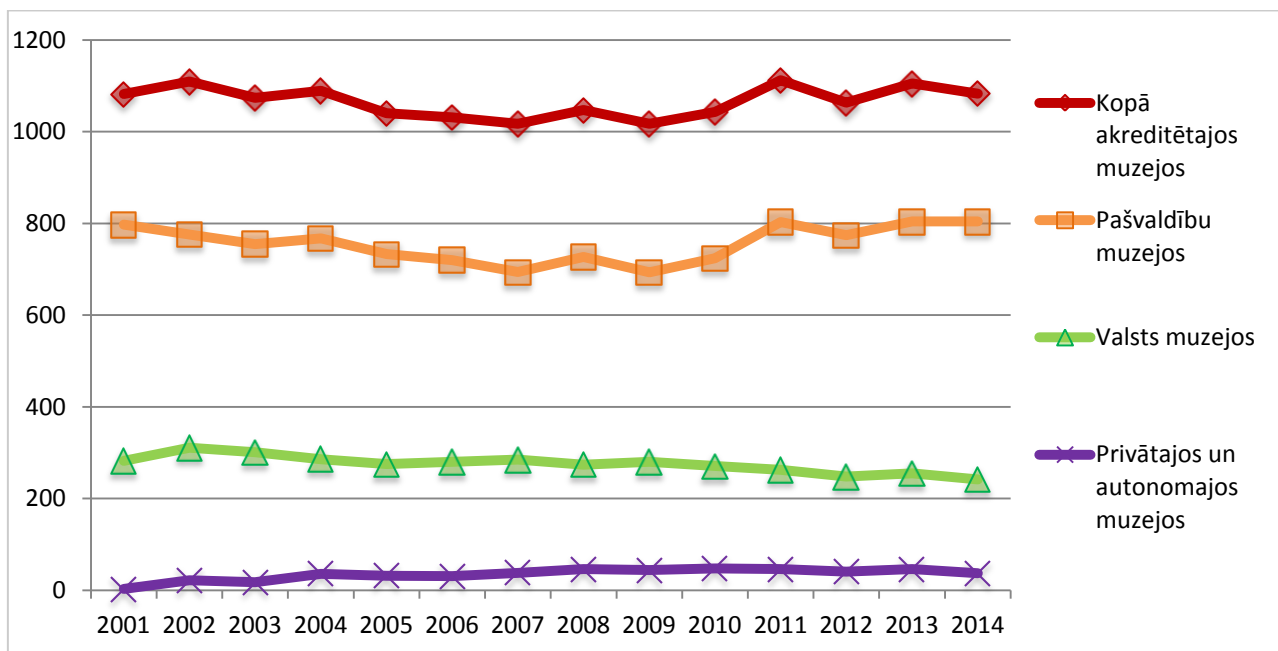


Liela daļa ārzemnieku grupās apmeklējumu (2013.gadā – 117 779, savukārt 2014.gadā – jau 144 018 apmeklējumu) saistīti ar Rundāles pils muzeja un Turaidas muzejrezervāta sekmīgo sadarbību ar tūrisma industriju un ilgtermiņa ieguldījumu citzemju tūristu piesaistīšanā. Citu ministriju padotībā esošajos valsts muzejos ārzemnieku grupās apmeklējumu skaits sarucis, sākot ar 2009. gadu. Privātajos un autonomajos muzejos šo apmeklējumu skaits svārstīgs, bet kopējā tendence nemainīga. Pašvaldību muzejos krīzes periodā ārzemnieku grupās apmeklējumu skaits saruka, taču pēdējos četros gados vērojams stabils pieaugums.

8. Jaunatklāto ekspozīciju skaita dinamika akreditētajos muzejos no 2001. līdz 2014. gadam



9. Jaunatklāto izstāžu skaita dinamika akreditētajos muzejos no 2001. līdz 2014. gadam



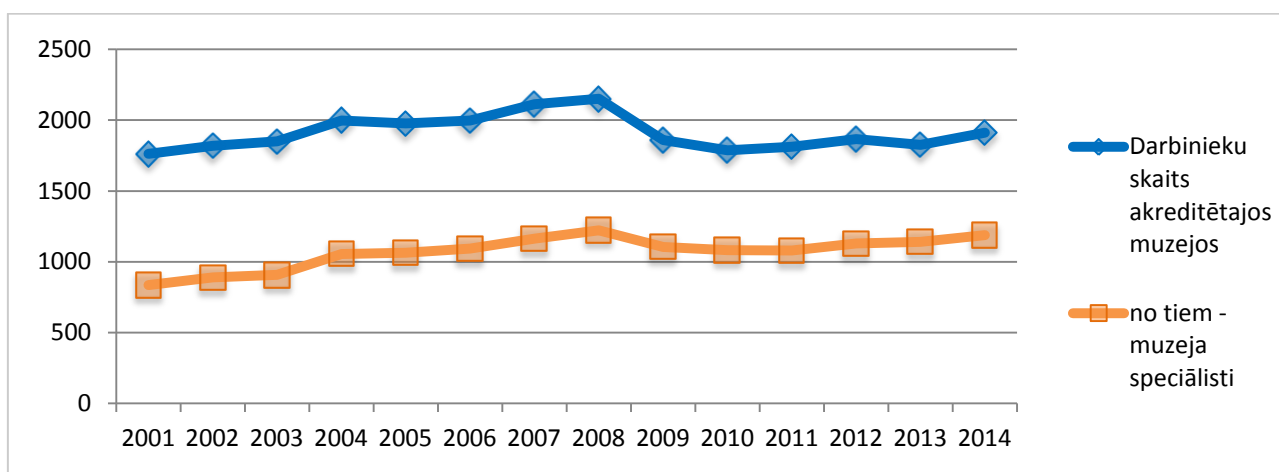
10. Pārskatā gadā jaunatklāto ekspozīciju un izstāžu skaits akreditētajos muzejos no 2001. līdz 2014. gadam

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jaunatklātās EKSPOZĪCIJAS valsts muzejos	9	11	14	15	15	8	10	7	3	7	14	2	9	14
Jaunatklātās IZSTĀDES valsts muzejos	282	311	301	286	275	280	285	274	280	271	263	248	255	242
Jaunatklātās EKSPOZĪCIJAS privātajos un autonomajos muzejos	0	2	1	1	5	4	1	3	3	3	4	2	10	2
Jaunatklātās IZSTĀDES privātajos un autonomajos muzejos	3	22	18	36	32	31	38	46	44	48	46	41	46	37
Jaunatklātās EKSPOZĪCIJAS pašvaldību muzejos	32	31	24	20	23	13	16	20	20	15	15	15	14	17
Jaunatklātās IZSTĀDES pašvaldību muzejos	797	776	755	767	733	720	694	727	693	724	803	774	804	804
EKSPOZĪCIJAS KOPĀ:	41	44	39	36	43	25	27	30	26	25	33	19	33	33
IZSTĀDES KOPĀ	1082	1109	1074	1089	1040	1031	1017	1047	1017	1043	1112	1063	1105	1083

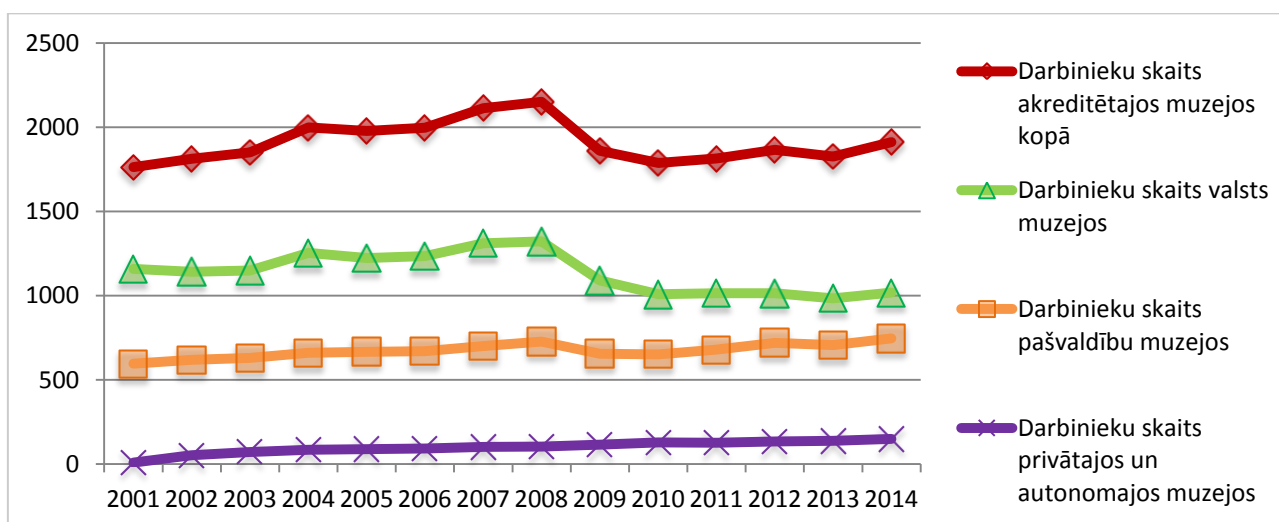
11. Krājuma vienību skaits un krājuma izmantošana akreditēto muzeju pamatekspozīcijās un izstādēs periodā no 2009. līdz 2014. gadam

Gads	Krājuma vienību kopskaits pārskata gada beigās	Krājuma vienību skaits pamatekspozīcijās	Krājuma vienību skaits izstādēs muzejā	Pamatekspozīcijās un izstādēs muzejā izmantoto krājuma vienību daļa (%)
2009	5 678 535	115 102	34 010	2,63 %
2010	5 766 741	115 315	36 858	2,64 %
2011	5 845 138	118 548	42 016	2,75 %
2012	5 927 020	123 712	44 985	2,85 %
2013	5 991 536	125 175	39 192	2,74 %
2014	6 076 967	130 582	35 272	2,73 %

12. Darbinieku un muzeja speciālistu skaita attiecības dinamika akreditētajos muzejos laika posmā no 2001. līdz 2013. gadam



13. Darbinieku skaita dinamika valsts, pašvaldību un privātajos un autonomajos muzejos – salīdzinājums



14. Darbinieku un muzeja speciālistu skaits valsts, pašvaldību un privātajos un autonomajos muzejos periodā no 2001. līdz 2013. gadam

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Darbin. skaits valsts muzejos	1158	1142	1149	1253	1222	1235	1311	1321	1090	1008	1014	1013	984	1017
no tiem – muzeja spec.	527	547	564	632	625	649	695	743	632	606	593	610	612	630
Darbin. skaits priv. un auton. muzejos	9	52	72	85	89	92	101	103	114	129	127	133	137	149
no tiem – muzeja spec.	5	22	29	51	58	67	68	67	70	84	80	87	104	115
Darbin. skaits pašvald. muzejos	595	618	629	660	666	670	701	727	655	651	679	720	705	745
no tiem – muzeja spec.	304	320	314	372	382	377	401	413	403	391	406	432	426	443
KOPĀ:	1762	1812	1850	1998	1977	1997	2113	2151	1859	1788	1813	1866	1826	1911
no tiem – muzeja spec.	836	889	907	1055	1065	1093	1164	1223	1105	1081	1079	1129	1142	1188

Muzeju darbinieku skaita samazinājumu krīzes periodā veido darbinieku skaita un darba slodžu samazinājums valsts muzejos un pašvaldību muzejos. Savukārt privātajos un autonomajos muzejos nodarbināto cilvēku skaits ir stabils vai nedaudz palielinās – bet jāņem vērā, ka privātie un autonomie muzeji sastāda nelielu muzeju nozares segmentu un šo muzeju skaits pakāpeniski palielinās.

2010.-2013. gada dati rāda, ka muzeji, īpaši valsts muzeji, nepalielinot vai pat nedaudz samazinot darbinieku skaitu, cenšas palielināt muzeja speciālistu īpatsvaru.

Avoti: Muzeju valsts pārvaldes statistika; www.kulturaskarte.lv; KM stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas statistika